Opłata pocztowa uiszczona ry zaltem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 82 (1076)	לאדז, מיטוואך ד ניסן תרפ״ז.	פינפטער יאהרגאנג	Łódź, Sroda 6 Kwetnia 1927	Nr. 82 (1076)

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel. 24-71
אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71

אויסגעפיהרט א טויט-אורטייל
איבער א יודישען סאציאליסט אין ליטע.

קאוונא, 5 (יט״א טעלעגראפיש) היינט איז אויסגעפיהרט געווארען דער טויט-אורטייל איבער ; עם יודישען סאציאליסט חיים מלמד. די אנדערע 2 סאציאליסטען, קריסטען, וואס זענען פערמשפט געווארען צוזאמען מיט מלמד'ן אין די שטראף פערביטען געווארען אויף לעבענס-לענגליכע תפיסה. מלמד איז פערמשפט געווארען פאר'ן כלומרשט'ן צוגרייטען פון א קאמוניסטי שער איבערקעהרעניש.

אפענער בריף פון דעפ. העלער צו די מיניסטאר׳ען מאראטשעווסקי און יורקעוויטש
וועגען רעכט אויף ארבייט פאר יודישע ארבייטער.

דער יודישער דעפוטאט פון דער „התאחדות"-פראקציע, ה׳ צבי העלער, האט פערעפענטליכט אן אפענעם בריף צום ארבייטס-מיניסטער יורקעוויטש און דעם מיניסטער פאר עפענטליכע ארבייטען מאראטשעווסקי וועגען דעם אומרעכט, וואס ווערט כסדר בעגאנגען געגען די יודישע ארבייטסלאזע, וועלכע ווערען נישט צוגעלאזט צו די עפענטליכע ארבייטען פון דער מלוכה און די קאמונאלע אינסטיטוציעס.

דעפ. העלער פעררופט זיך הויפט זעכליך אויף דער פראקטיק אין לאדז, וואו דער ציניזם אין דער הינזיכט האט דערגרייכט די העכסטע מדרגה.

צום סוף פאדערט דעפ. העלער, אז די רעגירונג זאל אויספיהרען די רעזאלוציע, וואס איז, לויט'ן פארשלאג פון דעפ. העלער אנגענומען געווארען אין דער סיים-קאמיסיע פאר ארבייטס שוץ, אז ביים בעשעפטיגען ארבייטסלאזע זאלען נישט אנגעווענדעט ווערען קיין שום בעגרענצונגען געגען וועלכער עס איז רעליגיע אדער נאציאנאליטעט.

קאנפערענץ ביים מלוכה-פרעזידענט
וועגען דער אמעריקאנער הלואה.

ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) היינט איז ביים מלוכה פרעזידענט פארגעקומען א קאנפערענץ, אין וועלכער ס'האבען אנטייל גענומען דער פרעמיער פון מיניסטארען-ראט מארשאל פילסודסקי, וויצע פרעמיער בארטעל, אויסערן מיניסטער זאלעסקי און פינאנץ מיניסטער טשעכאוויטש. אויף דער קאנפערענץ איז ארומגערעדט געווארען די פראגען וואס האבען א שייכות מיט'ן רעאליזירען די אמעריקאנישע הלואה פאר פוילען. נאך א לענגערע דיסקוסיע איז שפעט ביינאכט די קאנפערענץ געווארען איבערגעריסען אהן א רעזולטאט.

ווידער א קאמוניסטישע דרוקעריי
געפינען אין ווארשא.

ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). אין דער וואוינונג פון מאריאננא אנטאשא אויף דער גאס פון 11 נאוועמבער 12, האט די פאליטישע פאליציי ענטדעקט א געהיימע דרוקעריי מיט די מאדערנסטע איינריכטונגען. ס'איז אויך געפונען געווארען א גרויסע צאהל קאמוניסטישע ליטעראטור. אנטאשא איז ארעסטירט.

ראדיא-דעפעשען פון פוילען קיין ארץ-ישראל.

ווארשא, 5 (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). די פאסט און טעלעגראף-דירעקציע מיילט מיט, אז ס'איז געשאפען געווארען א דירעקטער ראדיא-פערקעהר צווישען ווארשא און ביירוט. עס וועלען קענען געשיקט-ווערען ראדיא-דעפעשען פון פוילען קיין א״ק-ישראל און עגיפטען דורך ראדיא. א ווארט וועט קאסטען 2 זל. מיט 30 גראשען.

טראמוואי-ליניע צווישען סאסנאוויץ און דאמבראווא.

סאסנאוויץ, 5 (ספ. טעל.). די געזעלשאפט צו בויען טראמוואי-ליניעס האט אנגעהויבען צו לעגען רעלסען אונטער א טראמוואי ליניע, וועלכע דארף פעראייניגען די געגענדען פון דאמבראווער-ראיאן. דערווייל וועט דער טראם וואי געהען פון סאסנאוויץ קיין דאמבראווע איבער בענדין.

א פראנצויזישער גלח בערויבט און פערוואונדעט געווארען.

פאריז, 5 (ספ. טעל.) אויף דער טעריטאריע פון סאאר-געביט איז דער פראנצויזישער גלח דע ליפ געפונען געווארען א שווער - פערוואונדעטער אויף די באהן-ליניעס.

וואהרשיינליך איז מען איהם בעפאלען אין א צוג, בערויבט און ארויסגעווארפען אויף דער באהן-ליניע.

יאפאנישע קריגס-שיפען באמבארדירען האנקאו.
נייע רעוואלוציע אין כינא.- פראנצויזישע און אמעריקאנישע נאטעס.- ערקלערונג פון דער קאנטאנער רעגירונג.

לאנדאן, 5. (ספ. טעל.) די ענגלישע צייטונגען מעלדען, אז די יאפאנישע קריגס שיפען האבען געכטען אנגעהויבען צו באמבארדירען האנקאו.

פאריז, 5. (ספ. טעל.) אין דער כינעזישער פראווינץ זשונאן האט אויסגעבראכען א נאציאנאליסטישע רעוואלוציע. ס'איז פערעפענטליכט געווארען די סאלידאריטעט מיט דעם קאנטאנער מיליטער.

פאריז, 5. (אטע) דער פראנצויזישער געזאנדטער אין פעקין און דער פראנצויזישער געזאנדטער אין שאנכאי האבען איבערגעגעבען דער צענטראל-רעגירונג און דער קאנטאנער רעגירונג גלייכע נאטעס, וואס פערלאנגען א סאטיספאקציע פאר די ערמארדעטע פראנצויזישע מיסיאנערען אין נאנקינג.

לאנדאן, 5. (אט״ע). נעכטען האט די קאנטאנער רעגירונג בעקומען די נאטע פון דער אמעריקאנישער רעגירונג. די נאטע מאכט אויפמערקזאם די קאנטאנער רעגירונג אויף די געשעהעני שען פון דער פערגאנגענער וואך און פערלאנגט אן ענטפער אויף אלע אנגע געבענע פאקטען.

לאנדאן, 5. (אט״ע). דער קאנטאנישער אויסערן-מיניסטער טשען האט פערעפענטליכט אן ערקלערונג וועגען די געשעהענישען אין שאנטונג. די קאנטאנישע אויספארשונגס-קאמיסיע האט פעסטגעשטעלט, אז די אונרוהען זענען ארויסגערופען געווארען דורך א רויבער באנדע. ס'איז ארויסגעגעבען געווארען א בעפעהל צו בעשטראפען די שולדיגע. די רעגירונג דריקט אויס איהר בעדויערען צוליב דעם טויט פון עטליכע אויסלענדער. גלייכצייטיג פראטעסטירט די קאנטאנער רעגירונג געגען דעם באמבארדירען נאנקין.

2 זעלבסטמארדען אין צוג ווארשא-קראקא.
די נעמען פון די זעלבסטמערדער זענען נאך נישט בעקאנט.

טשענסטאכאוו, 5 (טעלעפאניש) היינט אין דער פריה ווען דער קורירער-צוג קראקא - ווארשא איז אנגעקומען אויפ'ן באהן-הויף קיין טשענסטאכאוו, האט מען אין א קופע פון צווייטען קלאס געפונען צוויי יונגע מענשען: א יונגערמאן און א פריילין טויטע. קיין דאקומענטען האט מען ביי די טויטע נישט געפונען. ווי ס'האט זיך שפעטער ארויסגעשטעלט האט זיך דאס פארל גענומען דאס לעבען דורך צוויי רעוואלווערען, וועלכע מ'האט געפונען אין וואגאן.

א הארציגען מזל-טוב
ווינש איך אייך ה׳
יצחק גרינבערג און פרוי
צו דער פערלאבונג פון אייער טאכטער
פרל. העלא
מיט ה׳ סאמועל לעווי
איהר זאלט האבען פיל נחת.
פנחס וויינטרויב.

Dr. med.
L. Pikielny
ספעציאל-ארצט פאר
נירען, בלאזען און
הארן - קראנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
עמפפאנגט פון 4—7 אוו. 291

היגיעניש געבאקען!

צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג!
מיר מאכען בעקאנט דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג, דאס אין אונזער
היגיעניש-מעכאנישער
מצה-בעקעריי
וועלכע געפינט זיך אויף -
פאנסקא 91
און אז אונטער דער השגחה פון יאנאווער רב הרה״ג ש״י וואפנער, לאדז, אב״ד נייער'ס ראיאן
דער פערקויף פון אונזערע מצות קומט פאר אויף פאלגענדע ערטער:

1) מ. יעליז, פיעטריקאווער 24	10) קופערמינץ, 6-טער שערפיען 23
2) ווינקראנץ, „ 108	11) פרושיצקי, „ 27
3) ל. וו. פינגערהוט, קיליגסקא 55	12) גילינאוויטש „ 13
4) מ. קופערמינץ, סקלאדאווא 14	13) וואלבערג, אנדזשעיא 46
5) לעיבעל, צעגעלניאנא 43	14) פישמאן, „ 14
6) ראזענבלום, „ 7	15) מאנטלארזש „ 11
7) לעווין, „ 71	19) מ. דרוקער, לואיזא 15
8) וואטמאן, טראוגוטא 16	17) קאפע „האמער", זגערזשער 15 און פיליעס
9) קופערמינץ, 6-טער שערפיען 46	18) „ „בעפרייאונג", פאלודניאווא 11 „

1844 עזרה זעלינגמאן, מרדכי יערין און קא״פ., טעלעפאן 41-08.

שעהן, ביליג און גוט!

בעקאנטמאכונג.

מיר בעטען אלע, וואס האבען זיך פערשריבען אנטיילצונעהמען אין בלימעל-טאג און אויך די אלע, וואס ווילען נעהמען אנטייל אין בלומעל-טאג לטובת דעם הילפס-פעראיין

„בית-לחם"

זאלען קומען היינט אנצונעהמען די לעגיטימאציעס און גלייכצייטיג וועט אויך ווערען איינגעטיילט די ראיאנען. די קאנצעלאריע איז אפען פון 9 פריה ביז 10 אווענד אהן איבערייס.

שטיצט די פסח-אקציע פון „בית-לחם".
די פערוואלטונג.
1975

אַלוועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיוו
הויבט היינט אָן זיינע זיצונגען אין לאָנדאָן.

לאָנדאָן, 5. (יט"אַ טעלעגראַפיש). אַהער איז צוריקגעקומען דער פאָר-זיצענדער פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע פּראָפ. חיים ווייצמאַן. צוזאַמען מיט איהם איז אויך אָנגעקומען דער פאָרזיצער פון דער ציוניסטישער אָרגאַני-זאַציע אין אַמעריקאַ לואי ליפּסקי. זיי וועלען זיך בעטייליגען אין דער זיצונג פון אַלוועלטליכען ציוניסטישען עקזעקוטיוו וואָס וועט פאָרקומען דעם 6 אַפּריל. אין דער זיצונג וועלען זיך אויך בעטייליגען די מיטגלידער פון ציוניסטישען עקזעקוטיוו אין א"י.

ליבעראַלע ראַבינער אין דייטשלאַנד ווענען גרונד-כאַראַקטער פון יודענטום.

בערלין, (י.ט.א.) דאָ איז פאָרגעקומען, ווי מיר האָבען שוין מיטגע-טיילט אַ קאָנפערענץ פון פערבאַנד פון ליבעראַלע ראַבינער אין דייטשלאַנד. אויף דער קאָנפערענץ איז אָנגענומען געוואָרען פאָלגענדע רעזאָלוציע:

„דער פערבאַנד פון די יודישע ראַבינער אין דייטשלאַנד שטעלט פעסט, אַז דער גרונד-כאַראַקטער פון יודענטום איז און מוז אויך בלייבען רעלי-גיעז. די קאָנפערענץ וואַרפט אָפּ יעדען פרוב פאָרצושטעלען דאָס יודענטום אויס-שליסליך אַלס אַ נאַציאָנאַלע קערפער-שאַפט. וואָס איז שייך דעם ציוניזם ווערט די בעציהונג צו איהם איבערגעלאָזט דעם איינזעהען פון יעדען מיטגליד. די קאָנפערענץ דריקט אויס די האָפנונג, אַז דאָס בעזעצען זיך אין ארץ-ישראל וועט אָרגאַניזירט ווערען אין אַזאַ פאָרם, וואָס וועט ברענגען צו אַ פערשטאַרקונג פון דער יודישער רעליגיע".

יובילעאום פון ד"ר מוקדוני.
גרויסע פייערונג אין ניו-יאָרק.

ניו-יאָרק, 5 (יט"א טעלעגראַפיש) לכבוד דעם 50 יאָהריגען יובילעאום פון בעקאַנטען יודישען טעאַטער-קריטיקער און זשורנאַליסט מוקדוני איז אין „פּוב-ליק"-טעאַטער פאָרגעקומען אַ פייערליכע פאָרשטעלונג. אין דער פאָרשטעלונג האָבען אַנטייל גענומען אַלע גרויסע יודישע אַקטיאָרען.

אויף דער פאָרשטעלונג זענען אַנוועזענד געווען די בעדייטענדסטע פער-טרעטער פון דער יודישער ביהנע, פאָרשטעהער פון דער טעאַטער-וועלט, קריטיקער, זשורנאַליסטען א. אז. וו. צום יובילעאום איז ערשינען אַ ספּעציעל בוך.

ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע אויף דער פּאַציפיק-קאָנפערענץ.

ניו-יאָרק, 5. (יט"אַ טעלעגראַפיש). די ציוניסטישע וועלט-אָרגאַני-זאַציע האָט בעשטימט דעם יודיש-ענג-לישען זשורנאַליסט אַגראָנסקי אַלס איהר פאָרשטעהער אויף דער פּאַציפיק-קאָנ-פערענץ, וואָס קומט פאָר אין האָנאָלולו דעם 16. אַפּריל אויף דער איניציאַטיוו פון פּרעזידענט קולידזש. די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע איז איינגעלאַדען געוואָ-רען צו דער דאָזיגער קאָנפערענץ אַלס אָרגאַניזאַציע, וואָס האָט גרויסע ער-פאַהרונגען אויפ'ן קאָלאָניזאַטאָרישען געביט.

גרויסע יודישע קונסט-אויסשטעלונג אין ניו-יאָרק.

ניו-יאָרק, 5 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) דאָ איז געעפענט געוואָרען די ערשטע גרויסע יודישע קונסט-אויסשטעלונג. ס'נעהמען אַנטייל 20 בעדייטענדסטע יודישע קינסטלער מאָלער און סקולפּ-טאָרען.

די ערעפנונג איז פאָרגעקומען מיט גרויס פּראַכט. די אויסשטעלונג האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס ביי דער יודישער בעפעלקערונג.

25 טויזענד דאָלאַר פאַר'ן קרן-היסוד.

ניו-יאָרק, 5 (י.ט.א. טעלעגראַפיש) לעצטענס האָט דער קרן-היסוד בעקומען אַ נייע גרויסע ירושה. אַ געוויסע מרס. קלאַראַ וויינשטיין האָט אָפּגעשריבען איהר גאַנץ פערמעגען 25.000 דאָלאַר פאַר'ן קרן-היסוד.

לעאָ מאָצקין אין ארץ-ישראל.

פּאַריז, 5 (י. ט. א. טעלעגראַפיש). דער פאָרזיצער פון קאָמיטעט פון יודי-שע דעלעגאַציעס אין פּאַריז און פאָר-זיצער פון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמי-טעט לעאָ מאָצקין איז היינט אַרויסגע-פאָהרען אויף אַ לענגערען בעזוך קיין ארץ-ישראל.

געזונד אָדער געלד
מיינונגס-פערשידענהייט צווישען פינאַנץ- און אינערן-מיניסטער.

ווי מיר האָבען מודיע געווען האָבען די פערשידענע מיניסטעריומס בעטראַכט דעם צוגעשיקטען פון אינערן-מיניסטע-ריום געזעץ-פּראָיעקט וועגען דעם קאַמף מיט אַלקאָהאָליזם. ענדליך זענען שוין אָנגעקומען אין אינערן-מיניסטעריום די תשובות פון די אַנדערע רעגירונגס-רע-פאָרמען און עס איז מעגליך, אַז אין דער נאָהנטסטער צייט וועט דאָס געזעץ בעטראַכט ווערען אין מיניסטאָרען-ראַט. ווי מען אינפאָרמירט אונז איז פאַרהאַן אַ מיינונג פון פינאַנץ-מיניסטעריום מען זאָל ערלויבען צו עפענען דעטאַיל קראָ-מען אויף פערקויפען און טרינקען אויף דעם אָרט אַלקאָהאָל משקאות. איין אונ-טערנעהמונג אויף 1500 איינוואוינער פון אַן אַדמיניסטראַטיווען קרייז, אַנ-שטאָט 2500, ווי דאָס זעהט פאָר דער געזעץ-פּראָיעקט פון אינערן-מיניסטער-יום, דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום פער-טרעט אין דעם פאַל די אינטערעסען פון דעם מלוכה-אוצר, וועלכער וויל צי-העז די גרעסטע הכנסות פון דעם שפּירט מאָנאָפּאָל. דאָס פערגרעסערן דעם אומ-זאַץ פון דעם דעטאַיל פערקויף פון גע-טראַנקען. אַ חוץ דעם וועט דאָס פער-קלענערן פון דער צאָהל 2500 אויף 1500 געבען די מעגליכקייט דעם פינאַנץ מיניסטעריום צו דעקען דעם בעדאַרף אויף קאָנצעסיעס, וואָס ווערט אַרויס-געשטעלט דורך אינהאַלידען אָהן דעם שאָדען פאַר די ביז-איצטיגע קאָנצעסיע אינהאַבער.

דאָס אינערן-מיניסטעריום פערטרעט אין דער פראַגע אַן אַנדערע מיינונג, וועלכע שטיצט זיך אויף געזונדהייטס-מאָטיוון. דער אַלקאָהאָליזם איז אין פוילען זעהר שטאַרק ענטוויקעלט און דעריבער ערלויבען נישט די אינטערע-סען פון דער פאָלקס-געזונדהייט צו פערגרעסערן די צאָהל פון די אַלקאָ-האָל קראָמען. אויך דאָס אַרבייטס-מי-ניסטעריום, וועלכעס געהט אַרויס פון דעם שטאַנד-פונקט, אַז די צאָהל קראָ-מען, בפרט אין די שטעדט קאָן נישט פערגרעסערט ווערען.

אויף אַזאַ אופן איז פאַרהאַן אַ מיי-נונגס-פערשידענהייט צווישען די בעזונ-דערע מיניסטעריומס וועגען דעם, וואָס איז וויכטיגער: געזונד אָדער געלד.

ס'איז פאַרהאַן אַ טענדענץ מצד דער רעגירונג נישט צו בעגרענעצען דעם אַלקאָהאָל-פערקויף זונטאָג, ווייל סיי ווי ווערט דער דאָזיגער פערבאָט אין דער פּראַקטיק נישט אָבגעהיט.

א זעלבסטמאָרד אין א צאָפּאָטער קאַזינאָ.

צאָפּאָט. (ספּעצ. טעל.) אין בנין פון צאָפּאָטער שפּיל-קלוב האָט דער עסטרייכישער בירגער ד"ר האַרטמאַן פון ווין, איינציגע מאָל איז זיך אויס-געשאָסען און איז דערביי שווער פער-וואונדעט געוואָרען. דער זעלבסטמער-דער איז אָבגעפיהרט געוואָרען אין קליניק פון ד"ר קרויזע, וואו ער איז באַלד געשטאָרבען.

ד"ר האַרטמאַן האָט געוואוינט ערשט 3 חדשים אין צאָפּאָט און איז געווען אַן אָפטער גאַסט אין קאַזינאָ, נישט האָ-בענדיג צו בעצאָהלען די גרויסע חובות, וואָס ער האָט געמאַכט, צו בעקומען געלד פאַר זיינע שפּיל-ליידענשאַפטען, האָט ער זיך געווענדט צו דער דירעק-ציע פון קלוב וועגען אַן אינטערשטי-צונג. די דירעקציע האָט איהם ענט-זאָגט און באַלד דערויף האָט ער זיך אין קאַזינאָ גופא דערשאָסען.

Dr. H. RAKOWSKI
אינערליכע קראַנקהייטען
האָט זיך איבערגעצויגען פון
זאַוואַדזקאַ 25
אויף זאַוואַדזקאַ 8,
פּאַרטער, 1. שטאָק, טעל. 37-34.
1107

כשר לפסח
צעטאַגאָל, CETAGOL,
מה נשתנה?
אַלע אַנדערע קאָנקורענטען
פרעגען קשיות אָהן אַ צאָהל;
פאַרוואָס האָט דאָך אַזאַ אָבזאַץ
מעהר פון אַלע „צעטאַגאָל"?
און דער תירוץ, ליבע ברידער,
איז פון קיינעם נישט פערהוילען
ווייל „צעטאַגאָל" איז די בעסטע
פלאַנצען-פעטס ראָך פון גאַנץ פוילען.
ס'געהט צו פסח ליבער ברידער.
און געדענקען יעדער זאָל:
פונקט ווי מצה, ווייז אַזוי אייער
מוז מען האָבען „צעטאַגאָל".
„צעטאַגאָל" איז גוט צו שמעלצען
און אויך פרעגלען קען מען אַלץ;
חיינט ווער רעדט צו מאַכען קניידלעך
איז בעסער ווי מיט געניזען-שמאַלץ.
פלאַנצען-פעטס עס גיבט פערשידען
פון פאַבריקען דאָ און דאָרט;
„צעטאַגאָל" איז אָנערקענט שוין
פאַר'ן העכסטען בעסטען פאָרט.
1916

LEKARZ-DENTYSTA–צאָהן-אַרצט
M. KARABANOW
וסכאָדניאַ 31 (אין הויף) טעלעפאָן 59-09
היילט, פּלאָמבירט ציהט ציינער גאַנץ אָהן שמערצען,
קינסטליכע ציינער אָהנע גומען און רעפּעראַטורען
ווערען שנעל און ביליג אויסגעפיהרט.
נעהמט אָן פון 9 פריה ביז 8 אין אָווענד. 1195
לעטשניצע פרייזען. בעראַטונג אומזאָנסט.

די מאָדערנסטע
לאָמפּען
פאַר שפּייז-צימערן
און קאַבינעטען

קויפט זיך אַמבעסטען צו פאַבריקס-פרייזען
נור ביי ש. פ. שמאַלעוויטש
פּאָלודניאָווא 8.
בעמערקונג: עס ווערען אויך אָנגע-נומען אַלערליי איבעראַרבייטונג פון גאַז אויף עלעקטריע, אויך אַקמעריזט. 1523

בעקאַנטמאַכונג.
די בעוואוסטע און לאַנג-עקזיסטירענדע פירמע
J. Futerman, Łódź
PIOTRKOWSKA 54, telefon 6-54
מאַכט בעקאַנט, דאָס זי האָט איבערגענומען די פערטרעטונג פון די בעסטע ביעלסקער האַנד-דיוואַנעם און עמפעהלט דער ג. קונדשאַפט צו די פאָרשטעהענדע פייערטאָגע אַ זעהר רייכען אויסוואַהל פון די מאָ-דערנסטע אינלענדישע און אויסלענדישע
אַלער אַרט:
דיוואַנעם, נאַרדינען, מעבעל-שטאָפען,
כאָדניקעס, דעקען, צעראַטען,
פאָרהיירען, נאַרזשוטען, לינאָלעאומס.
אַלעס צו קאָנקורענצלאָזע פרייזען און רעעלע בעהאַנדלונג.
הערט! 54 Piotrkowska 54 רעטיילן!

פערגעסט נישט
דאָס די ערשטע קאָנקורענץ-פעהיגסטע
פּערפומעריע אין לאָדז
איז געוועזען און בלייבט נור ביי
S. BUCHWAJC, Łódź
Piotrkowska 22, tel. 31-43.
ספּעציעל אויף די פייערטאָגען שטאַרק ביליגע פרייזען.
קומט און איבערציינט אייך! פאַר אָריגינעל גאַראַנטירט!

וויכטיג פאַר הויז-בעזיצער!
מיר פאָדערן אויף די הויז-בעזיצער, מיטגלידער פון דער קרעדיט-געזעלשאַפט אין לאָדז, אַז זיי זאָלען אָבנעהמען די איינ-טריטס-קאַרטען אויף די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער קרעדיט-געזעלש. אין לאָדז (פּאָמאָרסקאַ 19), וועלכע דאַרף פאָרקומען דאָנערשטאָג, ד. 7. אַפּריל, 4 נאָכמ. פון דער דעצייזיע פון דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג אין אָבהענגיג דער בעשלוס פון זעהר וויכטיגע פאָרשלאָגען צווישען אַנדערע: 1) די מעגליכקייט צו בעקומען נייע הלואות, 2) אַנולי-רען אַ טייל שטראָפען פאַר נישט געצאָהלטע ראַטעס. פערשפּעטיגט נישט מיט'ן אָבנעהמען די איינ-טריטס-קאַרטען, לעגט נישט אָפּ אויף דער לעצטער מינוט, ווייל דער טערמין אויף אָפּצונעהמען די קאַרטען לויפט אָב דעם 6-טען אַפּריל, 2 אַ זייגער נאָכמיטאָג. 1924
די פערוואַלטונג פון צענטראַלען הויז-בעזיצער-פעראיין אין לאָדז און פון לאָדז. וואָיעוואָדזטווע, פּעטריקויער 46.

קאָפּ-וועהטאָג און ערשעפּינג,
ווי אויך מאָגען-פערדאָרבונג, לעבער-קראַנקהייטען, נירען, גאַל-שטיינער, רעוומאַטיזם, אַרטעריטיס, העמאָרידען-וועהטאָ-גען קומען פון פאַר צוליב דער שלעכטער שטאָף-וועקס-לונג און פעראונרייניגונג פון בלוט אין מענשליכען אָרגאַניזם.
ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA
ווירקען צו אַ גוטער שטאָף-ענדערונג, ערוועקען צו פערדייען, רייניגען דאָס בלוט און אַלערערשט מאַכען געזונד דעם מאָגען און ברענגען צו אַ רעגולערע פונקציע פון דער לע-בער און נירען, זאָווי בעזייטיגען שמערצען, און
ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA
בעזייטיגען פון אָרגאַניזם די נישט פערדייטע רעשטלעך, ווי אויך בעקעמפען דאָס שאַפען זיך פון פערזעצונגען, וואָס איז גורם צו רעוומאַטיזם און אַרטעריטיס.
ZIOŁA Z GÓR HARCU D-ra LAUERA
בעזייטיגען און פערהיטען דאָס שאַפען זיך פון גאַל-שטיי-נער און פערמילדערן די העמאָרויד-שמערצען.
די פרייזען אַ האַלב שאַכטעל 1.50 זל.
" אַ דאָפּעלטע שאַכטעל 2.50 זל.
צו בעקומען אין אַלע אַפּטייקען און אַפּטייק-סקלאַדעס. 156

אין קויף און פערקויף
מעבעל
דיוואַנעס, בעלעצען, נייי מאַשינען, גאַרדעראָבען, סאַמאָ-וואַרען א. ז. וו. און צאָהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאַן נאַרוטאָוויטש 19
(דזיעלנאַ)
אין מעבעל-געוועלב, (פּריוואַט-וואוינונג שענקעוויטשאַ 29)
ביי מיר איז שטענדיג דאָ פערט. געניצטע מעבעל און גוטען צושטאַנד צו פערקויפען. 1382

לאָדז. 6. אַפּריל. 1927

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאָדז. 6. אַפּריל. 1927

שבת,

שבת זאָל זײַן!

אויף די לעצטע זיצונגען פון דער סעקציע פאַר נאַציאָנאַלע מינדערהייטען ווערט איצט בעטראַכט איינע פון די הויפּט-פראַגען, וואָס זענען שטאַרק נוגע די יודישע עקאָנאָמישע לאַגע אין פּוילען — די פראַגע פון צוואַנגס-זונטאַג-רוה.

בעת די דאָזיגע זיצונגען זענען שוין בעהאַנדעלט געוואָרען אַ רייה פּראָיעקטען וועגען דעם ענין, וועלכע זענען אַריינגעטראָגען געוואָרען מצד פערשידענע מיניסטעריומס; עס זענען שוין בעפיהרט געוואָרען די דיסקוסיעס אַרום אָט דער געוועהנליכער, אַבסאָלוט נישט-קאָמפּליצירטער פראַגע, וואָס איז פונאַנדערגעבלאָזען געוואָרען אין אַ פּראָבלעם, און היינט, מיסתמא זאָל דער ענין רעזומירט ווערען.

א'ב איז אויך נישט אויסגעשלאָסען, אַז כדי ענדגילטיג צו ליקווידירען די דאָזיגע פראַגע זאָל צוזאַמענגערופען ווערען אַ ספּעציעלע אַנקעטע מיט פערטרעטער פון אַלע יודישע פּאָליטישע גרופּירונגען און פון יודישע פּראָפעסיאָנעלע אָרגאַניזאַציעס, און —

אָט וועגען דעם געהט עס אונז טאַקי, אַז אונזערע פאַרשטעהער זאָלען אין דער פראַגע מאַכען דעם „שווערען פּרוב" צו אַרויסווייזען פערשטענדעניש פאַר איינינקייט — פאַר דער טובה פון אונזערע לעבענס אינטערעסען, פאַר דער טיילווייזער פערבעסערונג פון אונזער עקאָנאָמישער לאַגע, וואָס דאַרף אויך גורם זיין די פערפעסטיגונג פון אונזערע נאַציאָנאַל-קולטורעלע פּאָזיציעס, און, ממילא, אויך פון דער פעסטערער פערבירגערונג און אחי'ות לטובת דעם לאַנד.

רוהען—האָט גאָט אַליין נישט געהייסען מעהר, ווי איין טאָג, און ווען מען צווינגט אונז נאָך אַ טאָג אין וואָך, אַלס צולאָג צו דעם דלות, אַרומצוגעהן ליידיג, איז עס פון קיין שום מלוכה'שען שטאַנדפּונקט נישט קיין יושר.

דעריבער — ווען די מאַכטהאָבענדע אָרגאַנען וועלען דאַרפען פּסק'ענען די זונטאַג-רוה-פראַגע, און איבערהאַקען דעם פאַר קיינעמ'ס וועגען נישט נויטיגען קנס, און ווען אונזערע פערטרעטער וועלען אפשר דאַרפען צולעגען דערצו זייער האַנד, זאָל נישט געשעהן דאָסזעלבע, וואָס עס קומט פאָר — ווער ווייסט פאַר וועלכען טייוועלס-וועגען?— מיט דער פערפלאָנטערטקייט פון אונזער שפּראַך-פראַגע, וואָס פּרעזענטירט אונז פאַר דער וועלט אַלס בויער, פערגאַרישטע מבולבל'ע בויער פון אַ מבל-סורעם אין.. דער לופטען!

נישט קיין דיסאָנאַנס, און נישט קיין סעפּאַראַטיסטישע כוונה וועט ביי אונז זיין, ווען מיר וועלען איינשטימיג אונזער טובה-וועגען אויסרופען:

— שבת! שבת זאָל זיין! מן.

„דער יודישער חזן" אָרגאַן פון דײַטשען חזנים-פערבאַנד.

בערלין. (י.ט.א.) זייט דעם 1-טען אַפּריל האָט אָנגעהויבען צו ערשיינען אונטער דער רעדאַקציע פון ח' לעאָ קאָרניצער פון האַמבורג דער צוויי-חודש-זשורנאַל פון אַלגעמיינעם חזנים-פערבאַנד" אין דייטשלאַנד „דער יודישער חזן" אין דער דייטשער שפּראַך. דאָס איז אפשר דער ערשטער פּובליציסטישער אָרגאַן פון אַ חזנים פערבאַנד. די צייטשריפט ערשיינט מיט אַ נאָטען-ביילאַגע פון די נייעסטע ליטורגישע קאָמפּאָזיציעס.

Dr. Z. Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז, האַלז- און לונגען-קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפאָן 27-81

שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לאַטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5 נ.מ.

די נײַע ווענדונג אין עמיגראַציע.

דער פּלאַן צו קאָלאָניזירען יודען אין זיד-אַמעריקאַ.

פון א. ש. זאַקס.

אונזער רייכע מוהמע, די „איק"א", די יורש'טע פון באַראָן הירש'ס מיליאָנען, וואָס האָט אין די פריהערדיגע יאָרען געקוקט פון אויבען אַראָפּ אויף אַלע פערלאַנגען, וואָס זענען געקומען פון יודישען פאָלק, פון די ברייטע מאַסען אין יודישען פאָלק, האָט זיך די לעצטע צייט אַרונטערגעלאָזען פון איהר הויך און האָט זיך אָנגעהויבען צו לאָזען רעדען זי פאַנגט-אָן צו שליסען שידוכים מיט פערשידענע יודישע אָרגאַניזאַציעס, וואָס האָבען דעם צוועק צו הויבען דעם עקאָנאָמישען מצב פון יודישען פאָלק. אָט האָט זי אַסיגנירט אַ בעדייטענדיגע סומע געלד פאַר דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין רוסלאַנד. זי שטיצט די קאָלאָניזאַציע אין פּאַלעסטינע. זי העלפט דעם „אָרט" און אָט לעצטענס האָט זי געשלאָסען אַנ'אָפּמאַך מיט דער „האַיאַס".

אַ דאַנק די אימיגראַציע-גזירות מוז די האַיאַס ענדערען דעם פּלאַן פון איהר אַרבייט. זי איז געקומען צו דעם גאַנץ לאָגישען שלוס, אַז אויב עס איז אוממעגליך וואָס עס איז צו טון פאַר די שוין אָנגעקומענע אימיגראַנטען, זאָל מען לכל הפחות העלפען די עמיגראַנטען — אָט די צענדליגער טויזענדער יודען, וואָס זענען געצוואונגען צו עמיגרירען און זוכען אַנ'אויסוועג פון זייער ביטערער לאַגע.

מיר זאָגען צענדליגער טויזענדער. זייער צאָהל דערגרייכט איבער אַ מיל־יאָן אין פּוילען אַליין. אַחוץ ליטע, רומעניע און לעטלאַנד. אין רוסלאַנד זאָרגט פאַר זיי די אַרבייטער און פּויערים רעגירונג. וואָס טוט מען אָבער מיט די יעניגע, וועלכע שטעהען מיט הונגעריגע מאָגענס און אויסגעלאָשענע אויגען אויף די וועגען פון פּוילען און ליטע, מיט זייערע וואַנדער-שטעקענס אין די הענד און מיט דעם שרעקליכען פראַגע-צייכען „וואוהין" אויף זייערע שטערענס? האָט די האַיאַס בעשלאָסען, אַז מען מוז אָט די עמיגראַנטען קומען צו הילף. די איראָפּעאישע אָרגאַניזאַציע פון האַיאַס, דער „עמיגדירעקט" העלפט זיי מיט עצות און מיט אַנדערע נויטיגע אינפאָרמאַציעס. דאָס איז אָבער ווייניג. מען בעדאַרף העלפען די נע-ונד'ניקעס נישט נאָר עמיגרירען, נאָר אויך זיך ערגעצוואו בעזעצען. דערצו פאָדערט זיך אָבער גוטע אָרגאַניזאַציע אַפּאַראַטען אין די זיד-אַמעריקאַנישע שטאַאַטען, וואוהין דער אימיגראַציע-שטראָם פליסט, און דערצו געלד.

איז איצט געשלאָסען געוואָרען דער שידוך צווישען דער האַיאַס און איק"אַ. די איק"אַ האָט דעם אַפּאַראַט און די האַיאַס דעם ווילען און די בעקאַנטשאַפט מיט די נויטען און די בעדערפענישען פון יודישען וואַנדערער.

אַחוץ דעם אָרגאַניזאַציע-אַפּאַראַט האָט די יק"א לאַנד אין אַרגענטינע, בראַזיליען און אַנדערע זיד-אַמעריקאַנישע שטאַאַטען זי איז מסכים אָפּצוגעבען דאָס לאַנד פאַר יודישע קאָלאָניזאַציע-צוועקען, און דאָס איז זעהר אַ ממשות'דיגער ענין פאַר די עמיגראַנטען.

עס איז אמת, אַז די אַמאָליגע פערזוכען פון באַראָן הירש צו פערוואַנדלען דעם יודען פון לופט- און ווינט-מענש אין אַ פּראָדוקטיווען לאַנד-אַרבייטער, האָבען זיך נישט איינגעגעבען. אַלע זייִנע עקספּערימענטען זענען נישט געקרוינט געוואָרען מיט אַנ'ערפאָלג. אָבער דאָס איז נאָך נישט קיין בעוויז, אַז אויך איצט וועלען זיך די עקספּערימענטען נישט איינגעבען.

די מענשען זענען אַנדערע, די צייטען זענען אַנדערע און די בעדינגונגען זענען אַנדערע.

מיט דרייסיג-פערציג יאָהר צוריק איז די הויפּט-אויפגאַבע בעשטאַנען, ווי אַרויסצופירען דעם יודען פון שטאָט אין דאָרף. היינט האַנדעלט עס זיך פּשוט אום דעם, ווי אַזוי איהם צו ראַטעווען פון בוכשטעבליכען מאַטעריעלען און גייסטיגען אונטערגאַנג. אין אַזאַ סכנה צייט איז נישט די פראַגע, וואָס איז בעסער, נאָר וואָס עס איז ערגער.

אַז מען טרינקט זיך, איז אַ שטרוי אויך גוט.

בכלל אָבער איז איצט דער רעיון פון קאָלאָניזאַציע אַ סך רייפער און צייטיגער, ווי די קאָלאָניזאַציע-פערזוכען אין זיד-אַמעריקאַ מיט איינינע צענדליג יאָהר צוריק.

די איק"אַ בעאַמטע האָבען זיך אויסגעלערנט צו זיין מעהר דעמאָקראַטיש. זיי האָבען אויפגעהערט צו קוקען אויפ'ן „אָסט-יודע" ווי אויף אַ נידעריגער, אונקולטורעלער בעשעפעניש, וועמען מען בעדאַרף נאָך לערנען דרך-ארץ און סמאָטיק, און אויב די „לערע" גיט זיך נישט איין מיט גוטען, טאָ בעדאַרף מען אָנווענדען דעם הינגער-ביימש. דער „אָסט יודע" גופא, ווידער, האָט בעוויזען, אַז ער איז גאָר נישט אַזאַ פּסול אין דער משפחה, אַז ביי דעם קלענסטען ענטגעגעקומען קאָן ער'ן אויפטאָן וואונדער. אַלע פעלקער און נאַציעס מעגען זיך בענשען מיט איהם. און צולעצט האָט דער ערפאָלג פון לאַנד-איינאָרדנונג אין רוסלאַנד געגעבען אַ שטאַרקען שטויס פאַרוועסט דער אידעע פון יודישער קאָלאָניזאַציע.

מען בעדאַרף זיך נישט לייגען פויגעלען אין בוזים. מען בעדאַרף זיך נישט איינרעדען, אַז אַלע, וועלכע זענען געצוואונגען צו עמיגרירען, וועלען זיך בעזעצען אויפ'ן לאַנד אין זיד-אַמעריקאַ. געוויס וועט אַ גרויסער פּראָצענט-יאָ, דער גרעסטער פּראָצענט — אַ דער לכתחילה בלייבען אין די שטעט, אָדער שפּעטער ענטלויפען פון די דערפער צוריק אין די שטעט. עס איז אָבער גענוג, אַז עס זאָל בלייבען אַ געוויסער פּראָצענט פון די איינגעוואַנדערטע אויפ'ן לאַנד. די לאַגע פון די איבעריגע וועט שוין במילא ווערען בעסער. די עקאָנאָמישע לאַגע ווערט שווערער און געדריקטער פון דעם איבערשוס, פון דעם עודף. דער איבערשוס מאַכט אויך אונערטרעגליך שווער די לאַגע פון די, וועלכע וואָלטען נישט זיין איבעריג.

עס קומט במילא אויס, אַז אויב עס גיט זיך איין צו בעזעצען אויפ'ן לאַנד כאָטש איין יודען, ווערט שוין לייכטער די לאַגע פון גאַנצע צעהן, פון אַ פולען מנין יודען.

און אַז אַזאַ פּראָצענט פון די איינגעוואַנדערטע אין זיד-אַמעריקאַ וועט זיך איינגעבען צו קאָלאָניזירען — אין דעם קאָן קיין צווייפעל נישט זיין.

עס איז דעריבער זעהר וויכטיג, אַז אונזער געזעלשאַפטליכקייט זאָל זיך אָנהויבען צו בעשעפטיגען מיט דעם אַלט-נייעם פּלאַן צו קאָלאָניזירען אימיגראַנטען אין די זיד-אַמעריקאַנישע שטאַאַטען.

עס איז דאָ דערפאַר דער מענשען-מאַטעריאַל, עס איז דאָ דער אָרגאַניזאַציאָנס אַפּאַראַט. עס איז פערהאַן די נויטיגע ערפאַרונג און עס פעהלט נישט דער ווילען. און אַ חוץ דעם ווילען איז פערהאַן דער מוז, די נויט.

נויט ברעכט אייזען, די יודישע נויט וועט געוויס אויפברעכען אַפילו פעלזיגע באָדענס.

„נומערוס נולוס" אויף די רומענישע הויכשולען.

בוקאַרעשט. (י.ט.א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון רומענישען פאַרלאַמענט האָט דער יודישער דעפּוטאַט ד"ר עבנער פאָרגעלעגט געוויסע סטאַטיסטישע מאַטעריאַלען וועגען דער צאָהל יודישע סטודענטען אויף די רומענישע הויכשולען. ווי בעקאַנט ווערט דאָרט געפיהרט אַ פערביטערטער קאַמף וועגען יודישע מתים פאַר די אַנאַטאָמישע אינסטיטוטען.

די יודישע קהלה אין פּלעסטי האָט אַרויסגעשיקט קיין בוקאַרעשט פאַר'ן פּראָסעקטאָריום אַ יודישען מת, דער טראַנספּאָרט האָט אָפּגעקאָסט 10,000 לעי, צום סוף האָט זיך אויסגעוויזען, אַז דער מת איז אָפּגעגעבען געוואָרען קריסטליכע סטודענטען ווייל אויפ'ן ערשטען קורס איז גאָרנישט דאָ קיין יודישע סטודענטען.

די לעצטע 8 יודישע סטודענטען האָבען אויפגעהערט צו קומען אויפ'ן אוניווערסיטעט צוליב די אונאויפהערליכע פערפאָלגונגען און בעליידיגונגען. אויף אַזאַ אופן איז נישט נאָר פערווירקליכט געוואָרען דער „נומערוס קלאַוזוס" נאָר גלייך דער „נומערוס נולוס". דער טעראָר איז געווענדעט נישט נאָר לגבי די יודישע סטודענטען נאָר לגבי דער גאַנצער יידישער בעפעלקערונג, ווי דאָס בעווייזען די לעצטע עקסצעסען אויף דער באַהן-ליניע יאַסי-באַלטי א. א.

ד"ר עבנער האָט געפאָדערט אַ ענערגישע אינטערווענץ מצד דער רעגירונג.

מאַלי פּיקאָן, פּאָלאַ נעגרי, ראַמאָן נאָוואַראָ

האָבען זייער ערפאָלג צו פערדאַנקען זייער שעהנהייט!

ווילסטו אויך זיין שעהן???

מאַ קויף איין אויף פסח דיין קאָסמעטיק, ווי: פּודער, זייף, קעלנישע בלומען-וואַסערן, פּערפומען, פערשידענע קרעמען אינ- און אויסלענדישע צו די שאַרפסטע האַנדעלסקע-פּרייזען נור ביי דער רעעלסטער און סאָלידסטער פּערפומעריע פון

J. DRUKIER

11 ZAWADZKA 11

פאַר ענגראָס-סטע-גרעסערע ראַבאַט!

בעמ.: דאָס בעזוכען מיין געשעפט איז אָהן קויפצוואַנג.

די פּלאַקאַטן אין קליוולאַנד בעגריסען דעם דעפּ. גרינבוים.

קליוולאַנד, (יט"א) בנוגע דעפּ. גרינבוימס בעזוך אין קליוולאַנד האָט אַ דעלעגאַציע, וואָס פערטרעט די פּוילישע בעפעלקערונג אין קליוולאַנד בעגריסט דעפּ. יצחק גרינבוים אויף אַ מיטינג פון פערבאַנד פון יודישע אָרגאַניזאַציעס.

ריכטער יוזעף סאַוויצקי, געוועזענער פאָרזיצער פון פּוילישען נאַציאָנאַלען קאָמיטעט אין אַמעריקאַ, האָט גערעדט אין נאָמען פון דער דעלעגאַציע און אויסגעדריקט זיין האָפנונג, אַז דעפּוטאַט גרינבוימס בעזוך אין אַמעריקאַ וועט אויך העלפען צו אַ בעסערער פערשטענדיגונג צווישען די יודען און פּאָלאַקען אין פּוילען.

דעפּ. גרינבוים האָט געענטפערט אויף העברעאיש און פּויליש. ער האָט זיך אָפּגעשטעלט אויף דער קומענדער קאָנפערענץ פון די פּוילישע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, וואָס האָט געזאָלט פאָרקומען אין וואַרשאַ און אויף וועלכער ריכטער סאַוויצקי דאַרף זיין דער פיהרער פון דער אַמעריקאַנער-פּוילישער דעלעגאַציע. ער האָט אָנגעוויזען, אַז די דאָזיגע קאָנפערענץ האָט אַ גרויסע היסטאָרישע בעדייטונג, ווייל אויף דער קאָנפערענץ וועלען זיך בעטייליגען אַלע פּוילישע מינדערהייטען וואָס וואוינען אין אַנדערע לענדער אויסער פּוילען.

דעפּ. גרינבוים האָט אונטערגעשטראָכען, אַז דאָס איז דער ערשטער פאַל ווען אַ פּוילישע דעלעגאַציע בעגריסט אַ יודישען דעפּוטאַט פון פּוילישען פּאַרלאַמענט.

דער אויפרוף פון פּראָפ. אַלבערט איינשטיין לטובת דער אַקציע פון „אָרט-אָזע-עמיגדירעקט".

בערלין, (י.ט.א.) אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע לטובת די פעראייניגטע געזעלשאַפטען „אָרט-אָזע-עמיגדירעקט", וואָס ווערט געפיהרט אין אַ רייה לענדער האָט פּראָפ. אַלבערט איינשטיין פערעפענטליכט אַנ'אויפרוף צו דער יודישער געזעלשאַפט אין וועלכען ער ווייזט אָן אויף די גרויסע ליידען פון מזרח אייראָפּעאישען יודענטום.

פּראָפ. איינשטיין פאָדערט אויף די יודישע עפענטליכקייט ווי ווייט מעגליך צו שטיצען די ברייטע געזעלשאַפטליכע טעטיגקייט פון די דריי פעראייניגטע געזעלשאַפטען.

פּראָטעסט געגען פערפאָלגונגען פון דער העברעאישער שפּראַך אין רוסלאַנד.

ירושלים. (י.ט.א.) די העברעאישע צייטונג „דבר", אָרגאַן פון יודישע אַרבייטער אין ארץ-ישראל, פערעפענטליכט אַ בריף פון העברעאישע שריפטשטעלער אין לענינגראַד אין וועלכען די העברעאישע שריפטשטעלער פון דער גאַנצער וועלט ווערען אויפגעפאָדערט צו אַנ'ענערגישען פּראָטעסט נעגען די פערפאָלגונגען פון דער העברעאישער שפּראַך מצד דער יעווסעקציע אין סאָוויעט-רוסלאַנד.

די פערפאַסער פון בריף בעקלאָגען זיך, אַז העברעאישע שריפטשטעלער אין סאָוויעט-רוסלאַנד טאָרען נישט פערעפענטליכען זייערע ווערק און נישט פאַרלעזען זיי עפענטליך.

דאָס לאָדזשער לעבן

נײַער פאָלקסבלאַט
6. אפּריל 1927.

6
מיטוואָך
ד
ניסן תרפ"ז

אפּריל
זון-אויפגאַנג 5.37
זון-אונטערגאַנג 5,50
לענג פון טאָג. 12,13

אלעקס׳ רושעווסקי - לאָדזשער סטאַראָסטע.

(ס) אין דער נאָהענטסטער צייט וועלן אין דער לאָדזשער וואָיעוואָדזשטווע פאָרקומען אַ רייהע ענדערונגען אויף אַדמיניסטראַטיווע פּאָסטענס.

קודם כל ווערט דער ביז-איצטיגער לייטער פון ציוויל-שטאַנד-אַמט ה׳ אַלעקסי רושעווסקי באַשטימט אַלס לאָדזשער סטאַראָסטע; דער ביז-איצטיגער לייטער פון אַדמיניסטראַציע-דעפּאַרטאַמענט אין דער וואָיעוואָדזשטווע קאָלאַזשעווסקי ווערט אינספּעקטאָר פון דער זעלבסט-פערוואַלטונג-אָפּטיילונג ביי דער וואָיעוואָדזשטווע.

יום-טוב-פעריען אין די שולען.

(§) הײַ-יאָהר וועלען זיך די יום טוב פעריען אין די שולען אָנהויבען מיטוואָך דעם 12 ה. ח. און וועלען דויערען ביזן 25-טען אַפּריל.

ריין מוז זיין!

(מ) דער סאַניטאַר-אַמט ביים מאַגיסטראַט האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג צו די סטרוזשעס, אַז ביים אויסקעהרען די גאַסען און הויפען זאָלען זיי נישט אַריינוואַרפען דאָס מיסט אין די אָפענע קעלערס, וועלכע געפינען זיך פרוב נעבען די בעשעפטען פערדעקט מיט קראַטעס

יעדנפאַל׳ס מוזען די קעלערס אויסגערייניגט ווערען, ווייל דאָס מיסט פערשפּריים אַנשטעקענדע קראַנקהייטען.

ס׳האָלט געהען אַן עולה.

(–) פון דעם הויז אַנדזשעיאַ 45 זאָל מאָרגען עקסמיטירט ווערען פון זיין וואוינונג דער אָרימער שוסטער ביירעך, וועלכער האָט אַ פרוי מיט 6 קינדער. די בעזיצער פון דעם דערמאָהנטען הויז זיינען די פאַבריקאַנטען א. און ל. ס׳ווילט זיך נישט גלויבען, אַז דער שוסטער זאָל דורך די דאָזיגע פאַבריקאַנטען אַרויסגעוואָרפען ווערען אויפ׳ן גאַס 8 טעג פאַר פסח.

קוטנער רב קומט קיין לאָדז.

אין דער קומענדיגער וואָך קומט קיין לאָדז הרב טרונק פון קוטנאָ. ער וועט רעפערירען א. ד. ט. „צי איז די תורה געגען די אינטערעסען פון די יודישע אַרבייטער?“ די פערזאַמלונג ווערט גערופען דורך די „שעורי-ערב“ ביי „פועלי אמוני-ישראל“.

הרב טרונק האָט זיך לעצטענס געשטעלט אַ ציעל צו אָרגאַניזירען די „שעורי ערב“ אויף למודי-קודש פאַר דער יודישער אַרבייטערשאַפט.

איז די אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט דיזשורירען ביינאַכט פאָלגענדע אַפּטייקען: עפּשטיין (פּעטריקאָווער 225); באַרטאָשעוויטש (פּעטריקאָווער 95); ראָזענבלום (ציגעל-גאַס 12); גאָרפיין (וואָלטשאַנסקאַ 54); קאָפּראָווסקי (נאָוואָמיעסקאַ 15).

חישניאַקא גירא.

דער בעקאַנטער פענסיאָנאַט „סאָנאַטאָ“ איז איבערגעטראָגען אין טעפּלערס וואַלד ווי עס זיינען איינגעפיהרט-געוואָרען די מאָדערנסטע פערבעסערונגען ווי עלעקטרי, ראַדיאָ א. אז. וו. דער פענסיאָנאַט ווערט געפיהרט אונטער דער לייטונג פון פרוי פייל. אַלעס איז שטרענג כשר.

הײַ-יעהריגע מיליטערישע איבונגען פאַר רעזערוויסטען.

מען שיקט שוין פונאַנדער די „קאַרטע פאָוואָלאַניעס“. — וועגען בקשות אָפּצולעגען די מיליטערישע איבונגען.

די רעזערוויסטען-זעלנער, וואָס וועלען לויט׳ן בעפעהל פון קריגס-מיניסטעריום גערופען הײַ-יאָהר אויף די מיליטערישע איבונגען, בעקומען צוגעשיקט פון די פּ.ק.או.׳ס גאַמענטליכע „קאַרטע פאָוואָלאַניעס“, אין וועלכע עס וועט ווערען אָנגעגעבען דער טערמין און דאָס אָרט, וואו דער רעזערוויסט דאַרף זיך שטעלען צו די איבונגען. דער גערופענער איז מחויב זיך צוזשטעלען פּינקטליך צום טערמין, וואָס עס איז אָנגעגעבען אין דער „קאַרטע פאָוואָלאַניע“.

אין פאַל אויב דער רעזערוויסט וועט דאַרפען פאָהרען, ווערט צו דער „קאַרטע פאָוואָלאַניע“ ביינעלעגט אַ בחנם׳דיגער באַהן-בילעט.

דער רעזערוויסט איז מחויב אין דער מיליטערישער פּאַרמאַציע, וואו ער וועט זיין אויף די איבונגען, פאָרצושטעלען דאָס מיליטערישע ביכעל צוזאַמען מיט דער מאָביליזאַציאָנס-קאַרטע.

די „קאַרטע פאָוואָלאַניע“ דאַרף מען אויך אָוועקגעבען אין דער מיליטערישער פאָרמאַציע.

* * *

אין הסכם מיט דער פעראָרדנונג פון קריגס-מיניסטער קענען די מיליטער-פליכטיגע פון רעזערוו, וואָס האָבען בעקומען אויפפאָדערונגען אויף מיליטער-איבונגען און וואָס קענען נישט, צוליב וויכטיגע סבות, וואָס זיינען אויסגערעכנט אין דעם אַרטיקעל 487 אָדער 470 און 473 פון געזעץ וועגען מיליטער-דינסט אָדער צוליב אַן אומגליק אין דער משפּחה אָדער אַנדערע אויסערגעוועהנליכע סבות געהן אויף די מיליטער-איבונגען, אָנגעבען ביטעס צום פּ. ק. או. וועגען אָפּלעגען זיי די מיליטער-איבונגען אויף אַן אַנדער טערמין. די ביטעס דאַרפען אָנגעגעבען ווערען שפּעטסטענס 2 וואָכען פאַר דעם טערמין, וואָס איז אָנגעגעבען אין די „קאַרטע פאָוואָלאַניא“.

די ביטעס דאַרפען אָנגעגעבען ווערען שפּעטסטענס 2 וואָכען פאַר׳ן ענטגילטיגען טערמין. פון דעם בעשלוס פון פּ. ק. או. קאָן מען אַפּעלירען צום קריגס-מיניסטעריום. אויב מען בעקומט נישט די נויטיגע פּראָלאָנגאַציע דאַרף מען זיך אונבעדינגט מעלדען אויף די מיליטער-איבונגען אין בעשטימטען טערמין.

א נייע פעראָרדנונג וועגען בייטען אמונות.

(–) דאָס מיניסטעריום האָט פונאַנדערגעשיקט אַ צירקולאַר צו אַלע סטאַראָסטעס און רעגירונגס-קאָמיסאַריאַטען וועגען דעם, אַז דער אַרטיקעל 111 פון דער פּוילישער קאָנסטיטוציע מאַכט בטל די אַלטע רוסישע פעראָרדנונגען וועגען געוויסען פרייהייט. ביז איצט, אויב אַ קריסט האָט געוואָלט איבערגעהען צום יודישען גלויבען האָט ער געמוזט האָבען אַ ספּעציעלע ערלויבניש פון דער מאַכט. איצט איז דאָס נישט נויטיג און יעדער וועט קענען אָהן בעזונדערע שוועריגקייטען טוישען דאָס גלויבען.

אַן אָפּשריפט פון דעם דערמאָהנטען צירקולאַר האָט אויך בעקומען די לאָדזשער יודישער קהלה. דער צירקולאַר איז איבערגעשיקט געוואָרען צום ראַבינאַט, וועלכער וועט שוין נישט דאַרפען שיקען די בעלגים צו ווערען יודען קיין קראָקאָ.

וועגען אַרויסנעהמען פּעסער.

ווי אזוי אַרויסצובעקומען אַ „וויטשאַנג“.

(מ) ווי בעוואוסט, גיט דער רעגירונגס-קאָמיסאַר אַרויס פּעסער נאָר אויפ׳ן גרונד פון אַ אויסצוג („וויטשאָנג“) פון די וואוין-ביכער פאַר שטענדיגע איינוואוינער, וואו ס׳איז פערשריבען דער פּעטענט.

צוליב דעם, וואָס אָפט-מאָל ווענדען זיך די בעטרעפענדע פּערזאָנען צו זייניגע פערזאָנען, „מאַכערס“ און ברענגען זיך דערביי אויס אַ סך געלד, מאַכט דער מאַגיסטראַט אויפמערקזאַם, אַז די דאָזיגע אויסצוגען, קען מען בעקומען אין ביוראָ אויף פּרייהייטס פּלאַץ 14 (צימער 5).

דאָס ביוראָ גיט אַרויס מעטריקעס פאַר די, וועלכע זיינען פערשריבען אין לאָדז און פּערמיטעלט אויך ביים בעקומען אַ „וויטשאָנג“ און אַנדערע שטעט. מ׳דאַרף דערביי נישט אָנגעבען קיין שום ביטע.

רעגיסטראַציע פון קינדער אין שול-עלטער.

פעראָרדנונג פון רעגירונגס-קאָמיסאַר.

(מ) דער רעגירונגס-קאָמיסאַר האָט פערעפענטליכט פאָלגענדע פעראָרדנונג וועגען רעגיסטרירען קינדער אין שול-עלטער:

אַלע לאָדזשער הויז-בעזיצער זיינען מחויב צו מעלדען ליסטעס פון די קינדער וואָס זיינען געבוירען אין די יאָהרען 1913, 1914, 1915, 1916, 1917, 1918, 1919 און 1920, וועלכע וואוינען אין זייערע הייזער.

יעדער הויז-בעזיצער, אָדער אַדמיניסטראַטאָר איז פערפליכטעט זיך צו מעלדען צום ענטשפּרעכענדען פּאָליציי-קאָמיסאַריאַט אָנצונעהמען בלאַנקעטען, זיי אויספילען און צוריק אָפּגעבען שפּעטסטענס ביז׳ן 15 אַפּריל ה. י. ביז 12 אַ זייגער מיטאָג געגען אַ קוויטונג.

אויב אין אַ הויז וואוינען אינגאַנצען נישט קיין קינדער, וואָס זיינען געבוירען אין די דערמאָנטע יאָהרען, מוז מען אויך אָפּגעבען אַן אויסצוג מיט אַ בעמערקונג, אַז דאָרט וואוינען נישט אַזעלכע קינדער.

די בלאַנקעטען מוזען גענוי און פּינקטליך אויסגעפילט ווערען און אָפּגעגעבען ווערען אין געהעריגען טערמין. די וועלכע וועלען נישט אויספיהרען די פעראָרדנונג, וועלען צוגעצויגען ווערען צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט.

באַנקראָט פון דער פירמע „מאָריצי קאָפּראָווסקי“.

(§) די האַנדעלס אָפּטיילונג ביים לאָדזשער קרייז-געריכט האָט בעטראַכט די ביטע פון אַדוו. אַשיצקי, דעם פערטרעטער פון דער פירמע „מאָריצי קאָפּראָווסקי“, (טראַוגוטאַ 12) וועגען ערקלערען פאַר באַנקראָט די דערמאָהנטע פירמע.

דאָס געריכט האָט בעשלאָסען צו ערקלערען פאַר באַנקראָט די פירמע „מאָריצי קאָפּראָווסקי“ און איהר אָפּטיילונג אין וואַרשאַ ביז׳ן 1. סעפּטעמבער 1927 און אַלס קאָנטראָל-ריכטער איבער דער פירמע איז בעשטימט געוואָרען דער האַנדעלס-ריכטער ערנעסט קייזער-ברעכט; אַלס קוראַטאָר – ה׳ וואַצלאַוו קאָטשמאַרעק.

א ראוט פון „קרן-הימת-לישראל“.

עס ווערען שוין געמאַכט גרויסע הכנות צו דעם גראַנדיעזען ראוט, וואָס ווערט איינגעאָרדנעט דורך דעם „קרן-הקימת“ מאָנטאָג, דעם צווייטען טאָג פסח אין לאָקאַל פון „הזמיר“.

דער אָוונד וועט ענטהאַלטען אַ רייכען ליטעראַרישען און מוזיקאַלישען פּראָגראַם, אין וועלכען עס וועלען זיך בעטייליגען די בעסטע קינסטלערישע כחות פון אונזער שטאָט.

טעאַטער „סקאַלאַ“, צעגעלניאַנאַ 18.

נאַכשפּילען פון וואַרש. יוד. קונסט-טעאַטער „ו.י.ק.ט.“
אונטער דער לייטונג פון
איראַ קאַמינסקאַ און זיגמונד טורקאָוו

היינט, מיטוואָך, ד. 6. אפּריל ד. י. 8.30 אָווענד

מאַרפּיום

מאָרגען, דאָנערשטאָג, דעם 7 אפּריל, 8.30 אין אָווענד

ברידער קאַראַמאַזאָוו

אינסצעניר פון „וויקט“ לויט׳ן א.ב.: פּרויען: אַלטבוים סאָניע, קאַמינסקאַ אידאַ, ראַפּעל מרים. העררען: גרודבערג יצחק, דאַמב אדם, הירשפעלד זלמן, טורקאָוו זיגמונד, מאַנדעלבליט יעקב, מעלמאַן מאיר, מאַקסימאָוו מ. עפּשטיין בנימין. אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען: פּינקטליך האַלב 9 אָווענד.
די קליינע צאָהל איבערגעבליבענע בילעטען — אין קאַסע. אַדמיניסטר.: מ. מאַקסימאָוו.

קליינער פעליעטאָן.

וואָס ער איז?

– ס׳טייטש, ר׳ זאַנוועלע, איהר, אַזאַ רוהיגער, אַזאַ סטאָטעטשנער מענש, אַ פּראָווי סטאַטעק ממש, איהר אַליין זאָלט נעהמען און מאַכען אַ פּאָגראָם אויף דער גמינע, איהר ר׳ זאַנוועלע, זאָלט געהן האַקען שויבען, ברעכען וועגמלעך אויסשרויפען פיס ביי פרנסים? ווי קומט עס צו אייך? דערצעהלט׳ס, אדרבא!

– וואָס איז דאָ צו פערציילען, וואָס? אַז ס׳איז גאָר גאָרנישט געווען – רופט זיך דערויף אָפּ ר׳זאַנוועלע – יעך זאָל אייך גיין באריכות פערציילען, וואָס יעך בין אַלץ? גלויבט׳ס מיר בהן שלי, אַז עס גלוסט זיך מיר גאָרנישט! יעך בין עס גאָר נישט אויסען, די וועלט זאָל וויסען, וואָס יעך בין, און וואָס ביי מיר טוט זיך אונטער דעם ציצה-כנפות...

איהן, למשל, איז גוט – עמץ האָט זיך ענקערע משוגעת׳ן, ענקערע שפּי-לערייען, ענקערע קהל׳שע טונכצען!

ביי איינעם פון ענקערע, למשל, אַז מ׳זאָל טון פרעגען: „ברודער לעבען, זאָג, אַ שטייגער, וואָס בינסטו אין דער וועלט?“ וויס ער צו ענטפערען: „יעך בין אַ שלאָימעמינע, אַ צי-יונה, אַ וואָגאַבונדאָוויעץ, אַ פּאָ-ליציאַנט וכדומה...

עמץ האָט אייך ענקער אויסגעטראָטענעם וועג, און ס׳איז נישטאָ גאָר פאַר איהן קיין שאלה, וואָס מ׳זאָל זי נישט קאָנען פּסק׳ענען, לויט דעם ווי עס שטייט אין דער תורה, אָדער, להבדיל, אין דער טעאָריע..

ביי מיר אָבער, מיינע ליבע און טייערע, פערשטייען זי מיך, איז גאָר עפּיס אַנדערש – יעך בין עפּיס גאָר אַנדערש!

יעך בין נישט קיין שלאָימעמינע, נישט קיין פאָלעמינע, וואָס דער טייטש איז – אַ געזעלן פון דער אמונה, אַזאַ מין בראָנזשע, יעך בין נישט קיין פה צדיק און נישט קיין בונד, און ווען עמץ ווילט דוקא וויסען וואָס יעך בין, מוז יעך איהן ענטפערען קלאָהר און דייטליך:

– יעך בין הונגעריג!

און אַז אַ מענש איז הונגעריג, איז איהם אַלץ איינס, וואו ער פּראַוועט דעם סדר: צי אין דער גמינע, צי אין סיים אָדער אין סענאַט, להבדיל...

קיין פּאָגראָם ברויך מען עס נישט אָנרופען: קיין פעדערען פון׳ם בעטגע-וואַנט האָב יעך דאָרט נישט אַרויסגעלאָזט, קיין מענשען האָב יעך נישט גע׳שחט׳ן, און די דאָזיגעס האָב יעך, חלילה, נישט געגוואַלטיגט...

אלא, וואָס-דען, כ׳האָב איינעם געשיבט אין קאָפּ אַריין אַ בוכהאַלטעריסקע מחזור, איז – גלויבט׳ס מיר – דאָס איז אויך נישט קיין מאָלער...

זי וויסען דאָך שוין, וואָס יעך בין!
אמן.

Dr. med. **H. LUBICZ**
צעגעלניאַנאַ 43, טעל. 41-32.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, מעגערישע און פע-נער-שוואַכע קראַנקהייטען.
באַהאַנדלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָווענד

Dr PRYBULSKI
זאַוואַדזקאַ 1, טעלעפאָן 25-38
מעגערישע און האָר - הויט - קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, באַהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָווענד, דאַמען: פון 4—5 נאָכם.

טעאַטער „סקאַלאַ“, צעגעלניאַנאַ 18.

פרײַטאָג, דעם 8. אַפּריל ד. י., אָנפאַנג 9 אין אָוונט קומט פאָר דער 25-יעהריגער יוביליאום פון 1-סטן לאָדזער יוד. סופליאָר **שמואל לידנער**

ס'ווערט געשפּילט די נײַעסטע קאָמישע אָפּערעטע אין 3 אַקטן פון סיגאַל, וועלכע איז געגאַנגען אין אַמעריקאַ איבער 2 סעזאָנען

דער סעזאָן פון ליבע

אויף דעם אָוונט איז ספּעציעל אײַנגעלאַדן געוואָרן די גוט-באַקאַנטע סוברעטין אין לאָדז, וועלכע האָט געשפּילט אויף דער פּוילישער בינע **אידאַ ערוועסט** — שפּילט די הויפּט-ראָלע.

צום שלוס: אַ גראַנדיעזער דיווערטיסמענט מיט'ן אָנטייל פון אידאַ ערוועסט וועלכע פיהרט אויס די נײַעסטע פּוילישע און יודישע קופּלעטן, ס'נעהמען אויך אָנטייל די אַרטיסטן פון „וויקט“ אדם דאָמב און מאיר מערמאַן, ווי אויך וועט זינגען דאָס 10-יעהריגע וואונדער-קינד מאַניאַ לידנער, וועלכע האָט געשפּילט מיט יוליוס אַדלער'ן וואָס געווען, אין געווען פון „בלינדן מאַלער“. די נײַעסטע טענץ, אויסגעפ. פון באַקאַנטן טענצער ליבּאָוויטש. בילעטן שוין צו בעקומען אין טעאַטער „סקאַלאַ“

מיניסטאָרן קומען קיין לאָדז צום שאַך-טורניר.

(ס) זונטאָג איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דעם אָרגאַניזיר-קאָמיטעט, וועלכער אָרדנט-אײַן דעם אַלפּוילישן שאַך-טורניר אין לאָדז.

אין קאָמיטעט זענען אויך צוקאָאָפּטירט געוואָרן אַ רייה פאָרשטעהער פון דער רעגירונג און קאָמונאַלער-מאַכט און צווישן זיי דער וואָיעוואָדע יאַשטשאָלט, רעגירונגס-קאָמיסאַר איזשיצקי, פּרעזידענט ציגאַנסקי, וויצע-פּרעזידענט גראָשקאָווסקי א. אַנד.

אויסער דעם מאַרשאַל פּילסודסקי וועט צום שאַך-טורניר פּרעגעמען דער אינערן-מיניסטער סקלאַדקאָווסקי, בילדונגס-מיניסטער דאַבּרוצקי און אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי.

מאַגיסטראַט „קלערט-אויף“ וועגן דעם פאַרפאַל בײַ די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטן.

(מ) אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם פאַרפאַל בײַ די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטן אויף בענעדיקטאַ גאַס, וואו ס'זענען פאַרוואונדעט געוואָרן אייניגע אַרבייטער, האָט אונז דער מאַגיסטראַט צוגעשיקט אַן אויפקלערונג, אַז די שולדיגע אין דער קאַטאַסטראָפע זענען געוועזן די אַרבייטער גופא, צוליב זייער אייגענער אונאָרזיכטיגקייט.

אַממייסטען שולדיג אין דעם פאַרפאַל איז דער אַרבייטער לויט מיכאַלסקי. איצט זענען שוין אַלע פאַרוואונדעטע אַרבייטער געזונד.

פרײַטאָג — יובילײַ פון סופלער לידנער

הײַנטיגען פרײַטאָג קומט פאָר אין „סקאַלאַ“ טעאַטער דער 25-יעהריגער יובילײַ פון דעם יודישן טעאַטער-סופלער לידנער.

צום יובילײַ ווערט פאָרבערייט אַ פײַערליכע פאָרשטעלונג. ס'ווערט געשפּילט „סעזאָן פון ליבע“.

עס קומט אויך פאָר אַ גרויסער דיווערטיסמענט מיט'ן אָנטייל פון דער באַקאַנטער סוברעטע אידאַ ערוועסט. אויסער דעם באַטייליגען זיך די אַרטיסטן: פון וו.י.ק.ט. דאָמב, מערמאַן און אַנדערע.

מאַרק שוואַרצ'ס אויסשטעלונג

עפענט זיך שבת.

ווי מיר האָבן שוין מיטגעטיילט, איז קיין לאָדז געקומען דער בערימטער יודישער קינסטלער מאַרק שוואַרץ, וועלכער פייערט איצט זײַן 15-יעהריגען יובילײַ פון קינסטלערישער אַרבייט.

לכתחלה איז געווען בעשטימט, אַז די אויסשטעלונג זאָל פאָרקומען פריהער אין וואַרשאַ. דער קינסטלער האָט אָבער ענדליך בעשלאָסן פריהער צו מאַכען די אויסשטעלונג אין לאָדז, אין זײַן געבורטס-שטאָדט.

די אויסשטעלונג עפענט זיך שוין הײַנטיגען שבת. מאַרק שוואַרצ'ס אויסשטעלונג וועט זײַן אין לאָדז אַ וויכטיגע קולטור-געשעהעניש און וועט זיכער צוציהען גרויסע מאַסען פון בעזוכער.

פון מיליטער-געריכט.

אַ דעזערטער און באַנדיט.

(ג) נעכטען האָט דאָס לאָדזער מיליטער-געריכט בעשטראָפט מיט 2 יאָהר טורמע און צו פאַרלירען אַלע רעכט דעם זעלנער וולאַדיסלאַוו קושעווסקי, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אַז ער האָט דעזערטירט פון מיליטער און אָרגאַניזירט אַ באַנדיטן-באַנדע.

הײַנט — „מאָרפיום“.

גאַסטראָלען פון וו. י. ק. ט. אין לאָדז.

די גאַסטראָלען פון וואַרשעווער יודישן קונסט-טעאַטער (וו. י. ק. ט.) אין לאָדז האָבן גרויס ערפאָלג.

דאָס שפּילן פון די אַרטיסטן רופט בײַ עולמען אַרויס ענטציקונג. די דאָזיגע קינסטלערישע טרופּע בלײַבט נאָך אין לאָדז ס"ה אייניגע טעג.

הײַנט איז די צווייטע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג. עס ווערט געשפּילט די סענסאַציאָנעלע נאַקטורן-דראַמע „מאָרפיום“.

מאָרגען ווערט געשפּילט דאָסטאָיעווסקי'ס דראַמע „די ברידער קאַראַמאַזאָוו“.

אַ בריף אין רעדאַקציע.

ערקלערונג פון „פּועלי אמוני ישראל“.

באַלד ווי עס איז בעקאַנט געוואָרן, אַז די קהלה נעמט אונטער אַ פּסח-אַקציע האָט אונזער פאָרשטעהער אין קהלה-ראַט ה. צעדערבוים אָנגעוויזן, אַז מען מוז געבען די מעגליכקייט די יודישע אַרבייטסלאָזע צו בעקומען די שטיצע דורך זייערע פאַראיינען. זייענדיג זיכער, אַז די יעצטיגע קהלה-מעהרהייט וועט פאַרשטעהן, אַז דער רעליגיעזער יודישער אַרבייטער האָט אויך דאָס רעכט צו געניסען פון אַ פּסח-אַקציע נישט אין אַ קלענערע מאָס ווי דער פ ר ײַ ע ר און אַז ער וועט זי קאָנען בעקומען נישט דוקא פון אַזעלכע פאַראיינען, וואָס רעפּרעזענטירען זיך מיט זייער פאַרטיילען חמץ פאַר די פּסח-סובסידיע און פונקט ווי ביז איצט, וועט מען פאַר די אַרבייטער, וואָס זענען רעליגיעז און ווילען נישט אָנקומען נאָך קיין לחם חסד צו די פאַרשידענע „גבאים“ און קהל'שע פאָרוואַרגער אין זייערע בתי תפלות—געבען „פּועלי אמוני ישראל“ בײַ וועלכע זיי רעגיסטרירען זיך שטענדיג אויף שטיצע דעם סכום, וואָס קומט לויט די פּראָפּאָרציאָנעלע פאַרטיילונג פון די פאַראיאָהריגע „קויהלען“ און פּסח-אַקציע, וועלכע איז דורכגעפיהרט געוואָרן לויט אַ פריהעריגע און קאָנטראָלירטע רעגיסטראַציע.

און דאָ האָט זיך אַרויסגעוויזען דאָס שטרעליכסטע, אַז בעת פאַר די פאַרשידענע פאַראיינען, וואָס ווערען אָנגעפיהרט דורך פרייע האָט מען געגעבען ביד רחבה אַזוי, אַז דער קולטור-אַמט האָט בעקומען אַכט טויזענד זל. און פאַ"י פאַר אַלע רעליגיעזע אַרבייטער אויף גאַנצע טויזענד זל. דערמיט האָט מען פּשוט געצוואונגען אַ גרויסען טייל רעליגיעזע אַרבייטער אָנצוקומען נאָך שטיצע ווי מען האָט פאַראיאָהרען געגעבען חמץ, אָבער אין גאַנצען הונגערן אין יום טוב, פאַרשטעהט זיך, אַז אַזאַ אַרט איגנאָרירען האָט דורך אונז נישט געקאָנט טאָלערירט ווערען און מיר האָבן געמוזט צו אונזער גרעסטען בעדויערען אָבזאָגען זיך פון די נישטיגע סומע בעמיהענדיג זיך גלײַכצײַטיג אויפצוקלערען די ברייטע מאַסען אין שריפט און וואָרט וועגן דעם נײַעם קורס אין דער קהלה און איהר שטעלונג צו די אָנגעווייטאָגסטע נויטען פון די ברייטע מאַסען יודישע רעליגיעזע אַרבייטער.

די פאַרוואַלטונג פון „פּועלי אמוני ישראל“ אין לאָדז.

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Majâ 16, Tel. 11-24
אינערליכע- און קינדער-קראַנקהייטען. נעמט אָן פון 6—7, זונטאָג פון 3—4.

טעלעגראַמען.

אײַנהייטליכער פראָנט פון די לינקע צו די צונאָב-וואַהלען פון דער וואַרשאַווער קראַנקען-קאַסע.

וואַרשאַ, 5. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) די אונטערהאַנדלונגען פון די לינקע פּאַרטייען וועגען אַ געמיינזאַמע פײַערונג אין טאָג פון 1. מאַי האָבען דערווייל נישט געבראַכט קיין גינסטיגע רעזולטאַטען.

דאַגעגען איז צווישען פ.פ.ס. רויטע, בונד, פ.צ. און אַרבייטער-אינטעליגענץ געשאַפען געוואָרען אַן אײַנהייטליכער פראָנט וועגען צונאָב וואַהלען צו דער קראַנקען-קאַסע.

פרײַנדשאַפטס-אָפּמאַך צווישען איטאַליען און אונגאַרן.

רוים, 5 (אַטצ) הײַנט 6 אַ זייגער נאָכמיטאָג איז אונטערגעשריבען געוואָרען דער פרײַנדשאַפטס- און אַרביטראַזש-טראַקטאַט צווישען אונגאַרן און איטאַליען. דעם טראַקטאַט האָבען אונטערגעשריבען מוסאָליני און דער אונגאַרישער פּרעמיער גראַף בעטלען.

פונאַנדערגעלאָזט דעם שעדלעצער שטאָט-ראַט.

וואַרשאַ, 5 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) לויט אַ פאַראָרדנונג פון אינערן-מיניסטעריום איז פונאַנדערגעלאָזט געוואָרען דער שעדלעצער שטאָט-ראַט. קיין נײַע וואַהלען זענען דערווייל נישט בעשטימט געוואָרען. מיט דער שטאָט וועט לעת עתה פאַרוואַלטען דער אַלטער מאַגיסטראַט.

די סיבה פון פונאַנדערלאָזען דעם שעדלעצער שטאָט-ראַט איז די שלעכטע ווירטשאַפט, וועלכע ס'האָבען געפיהרט די לא יצלח'דיגע שטאָט-טאַטעס.

92 ציגײַנער געשטאָרבען

צוליב אויפעסען פלייש פון אַ משוגענער קוה.

סאָפיאַ, 5. (סמ טעל.) אַ באַנדע ציגײַנער, וועלכע וואוינען אין דער אומגעגנד פון דער שטאָדט בורגאַס, האָבען אויסגעגראָבען אַ געפגר'טע קוה וואָס איז געפאַלען פון משוגעת.

די ציגײַנער האָבען אָפּגעקאָכט דאָס פלייש פון דער קוה און עס אויפגעגעסען.

123 ציגײַנער זענען פון דעם פלייש משוגע געוואָרען, פון זיי זענען 92 געשטאָרבען.

לופט-פליה-קאַטאַסטראָפען אין רוסלאַנד.

מאָסקוואַ, 5 (סמ. טעל.) נעבען לענינגראַד האָבען זיך צוזאַמענגעשטויסען 2 מיליטער-עראָפּלאַנען. ביידע עראָפּלאַנען זענען אַראָבגעפאַלען אויף דער ערד און זענען פאַרניכטעט געוואָרען. 4 לופט-פליהער זענען דערהרג'עט געוואָרען.

אָבגעוואָרפען די פאָדערונג פון די בייערישע נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען

וועגען אויסשליסען יודען פון מעדיצין - שטאַנד-פאָרטרעטונג.

מינכען, (יט"א) אויף דער זיצונג פון בייערישען לאַנדטאָג איז בעת דער בעראַטונג וועגען דער שטאַנד-פאָרטרעטונג פון די דאָקטוירים, דענטיסטען, וועטערינאַרען און אַפּטייקערס אַרײַנגעטראָגען געוואָרען אַ פאָרשלאָג פון דער נאַציאָנאַל סאָציאַליסטישער פּאַרטיי וועגען אויסשליסען יודען פון דער שטאַנד-פאָרטרעטונג. דער אַנטיסעמיטישער פאָרשלאָג איז אָבגעוואָרפען געוואָרען.

געעפנט די אויסשטעלונג „די יודישע פרוי און די יודישע היים“ אין קעלן.

קעלן (יט"אַ) דאָ איז געעפנט געוואָרען אַן אויסשטעלונג געווידמעט „דער יודישער פרוי און דער יודישער היים“. די אויסשטעלונג האָט דעם ציל צו ווײַזען דער יודישער פרוי ווי אַזוי צו פאַראייניגען די מאָדערנע און געשמאַקפולע היים-אײַנאָרדנונג מיט די יודישע היסטאָרישע טראַדיציעס.

די אויסשטעלונג איז אָרגאַניזירט געוואָרען דורך די „בני-ברית“-לאָזשען און „שוועסטער-בונדען“ אין קעלן.

מ'קען לעבען נאָר מ'לאָזט נישט...

לאָנדאָן, 5 (אַטצ). די עגיפּטישע רעגירונג פּראָיעקטירט אַרויסצוגעבען אַ געזעץ, וועלכער פאַרווערט פיל-ווייבעריי. אויסנאַהמען וועלען נאָר געמאַכט ווערען פאַר די, וועלכע זענען אומשטאַנד אויסצוהאַלטען עטליכע ווייבער

פון יודישען טעאַטער.

„די ברידער קאַראַמאַזאָוו“.

אין דער אויפפיהרונג פון „וויקט“, אונטער דער לייטונג פון אידאַ קאַמינסקאַ און זיגמונד טורקאָוו.

איז מעגליך צו אינסצעניזירען עפּאָפּייען-ראָמאַנען? צי דאַרפען אַזעלכע זאַכען געטאָן ווערען? צי פאַרמינערן די טעאַטער-אינסצעניזאַציע דעם ווערט פון געניאַלע ווערק, וואָס זייער פאָרם איז אַ לחלוטין נישט-טעאַטראַלישע, נאָר אַ לייענערישע? צי איז עס נישט צומאָל אַ לעסטערונג?

אָט אָ די פראַגען רײַסען זיך אָפּט אַרויס בײַ דעם ראָמאַנען-לייענער, דעם פלײַסיגען, דעם טיף-פאַרזינקענדיגען, בײַ דעם לייענער, וואָס האָט אַרויסגעלעזען און אײַנגעבּרענט פון בוך אַרויס אין זײַן מוח זײַנע אייגענע געשטאַלטען-און-סיטואַציע-וויזיעס?

— צי איז עס — פרעגט ער — אַ יושר צו צעדריוועלען און צעפּליטערען מאָנומענטאַלע שאַפונג אויף „קליינגעלד פון פּאָפּולאַריזירענדער טעאַטראַלישער אַקציע“?

— זעלבסטפאַרשטענדליך, איז עס קיין יושר נישט! זעלבסטפאַרשטענדליך, איז עס פאַרבּיליגונג, פאַרפלאַכונג, און פאַרברעכען אפילו, וואָס דאַרף דורך אַ זעלבסט שוין קאָדעקס פון וואָרט-קינסטלער שטרענג בעשטראָפט ווערען!

אָבער —

אָבער עס זענען דאָ אויסנאַהמען...

גליקליכע אויסנאַהמען, ווען די טעאַטער-אינסצעניזירונג ווערט געמאַכט מיט אַ געניטער פאָרזיכטיגקייט, אָהן מיסברויכען — ווען עס ווערען גענומען בעזונדערע פראַגמענטען פון ווערק, אַזוי ווי זיי שטעהען און געהען, ווערען לאָגיש גע'סדר'ט, און פאַר אונז פאָרגעבראַכט, ווי בעזונדערע אילוסטרירטע בלעטער פון דעם געניאַלען גאַנצען.

מיר געניסען דאַן (ווי אין דעם געגעבענעם בײַשפּיל פון דער קאַראַמאַזאָוו-אינסצעניזירונג) מיר געניסען פון אינטערעסאַנטע שטיקער ליטעראַטור, קאָנצענטרירטע געשטאַלטען און געלייענט אין פּערזאָנען, ווי ס'איז צום מעהרסטען און, להבדיל, אין דער גאַנצער קריטישער תקופה פון איצטיגען רעאַל-נאַטוראַליסטישען טעאַטער-וועזען אין אַלגעמײַן און כמעט אומעטום, וואָס בעקומט טאָג-טעגליך מורא'דיגע קלעפּ, פון דעם קאָנקורירענדען „גרויסען שטומען“ פון קינאָ!

•

אין די מורא'דיגע מעכטיגע ווערק פון דאָסטאָיעווסקי איז איטלעך בלעטל, איטלעך געשטאַלט—אַ דראַמע.

אין דער אינסצעניזירונג און איבערזעצונג, וואָס איז—חוץ אייניגע קלייניגקייטען — מייסטערהאַפט געמאַכט געוואָרען דורך אידאַ קאַמינסקאַ, אין אָט די שטיקער פון דאָסטאָיעווסקי האָט דער „וויקט“ געפונען אַ דאַנקבאַרען, טיף-ווירקענדען מאַטעריאַל, אַ בעזונדערע גאַנצקייט, וואָס דער רושם פון איהר בלײַבט אין זכרון אויף אַ לענגערער צײַט...

עס פרעגען זיך אײַן אין זכרון: 1) די טראַגיש-סימבּאָלישע געשטאַלט פון ביז רעוואָלוציאָנערן, הפקר'דיגען רוסלאַנד, וואָס איז דורך זיך אַליין, דורך די „געשוואוירענע ריכטער“ פאַר'משפּט אויף קאַטאָרגע, און נאָר דאָס קאָנסטרוקטיווע אַמעריקאַניזירען זיך קאָן זי ראַטעווען — דאָס איז דער סילועט פון דימיטרי קאַראַמאַזאָוו, געגעבען פון זיגמונד טורקאָוו (אַ שאָד נאָר, וואָס ער. דער אַקטיאָר האָט וועניג אויסגעטאָן פון זיך גופא, זיגמונד'ן!) 2) די סילועטקעס פון צוויי וואָרט און טאַט-רייצענדע קאַראַמאַזאָוו פרויען, די אָפּפערוויליגע, צאַרטע, ביז שגעון און פאַרברעכען ליבענדיגע (קאַמינסקאַ און אַלטבוים), 3) די מאָנומענטאַלע סצענע פון איוואַנען מיט סמערדיאַקאָוו'ן, אָהן גוזמא, מייסטערהאַפט געשפּילט פון די אויסגעצייכענטע יונגע אַקטיאָרען דאָמב און מאַנדעלבליט (אַזאַ סצענישע דערשײַנונג ווי דאָמב האָט געגעבען אין געריכט-פראַגמענט איז אַ זעלטענהייט צו זעהן!) 4) די לייבט, און מיט פאַרשטענדניש בעצייכענטע פיגורען פון אַליאָשאַ (מעלמאַן), דעם אַלטען פיאָדאָר קאַראַמאַזאָוו (הירשפעלד) און פעניאַ, דאָס דינסטמיידעל (מרים ראַפּעל) — אָט אַ די אַלע געשטאַלטען, ווען זיי פרעגען זיך אײַן אין זכרון, און גרונדפעסטיגען דאָס וואָרט גופא — איז עס אַ קאָנקרעטער סימן, אַז די אויפפיהרונג פון „ברידער קאַראַמאַזאָוו“ איז אַ גרויסער אויפטו —

ובפרט טאַקי אין דער צײַט, ווען אונזערע אַלטע אַקטיאָרען פרובען צו ראַטעווען זייער עקזיסטענץ מיט 120-יעהריגע יובילעאומס, מיט הייזעריגע אינוואַלידען טענות, מיט דעם „הייליגען“ זכות פון זלאַטע דער רביצי'ן, און מיט זנות און מעשות פון יענער זייט „סמבטיון“.

אַ דאַנק דיר, „וויקט“!

בּראַדער ווינער.

די בעטהאָווען-פײַערונג
פון לאָדזער סימפאָנישן אָרקעסטער.

מאָטאָ: אין שטערן-קרײַז שטראַהלט דײַן בילד.

דער הימעל האָט געשיקט דער מענש הייט אַ געניוס צו בעגליקן — און ער האָט זי בעגליקט.

אַלעמען: קינדער אין די וויגען, יונגע, אַלטע, געבילדעטע און אומגעבילדעטע, קולטורעלע און אומקולטורעלע, פילאָזאָפן, געלעהרטע, פּאָעטן, מוזיקער, אין אַלע טײלן פון דער ערד — אַלעמען האָט דער גרעסטער סאָן-הערצאָם פון 19-טן יאָהרהונדערט בעגליקט.

מיט זיסע בעטהאָווען-מעלאָדיעס, האַרציג געזונגענע פון מוטער-ליפּעלן זענען קינדער אין די וויגען גליקליך אײַנגעשלאָפן, די ערשטע קלאַנגען פון בעטהאָווענ׳ס סאָנאַטען, וואָס זענען אַ קוועלע פון שטראַהלענדיגען פּראַכט, האָבען געוועקט בײַ דער יוגענד דעם דראַנג נאָך אידעאַלען, שעהנעם — און זענען געווען גליקליך. דער ערשטיטערנדער אײַנדרוק פון בעטהאָווענס סימפאָניעס, וואָס שפּיגלען אין זיך אָפּ די גאַנצע נאַטור מיט אַלע איהרע ערשײנונגען: מוראַ׳דיגע גרויזאַמקייט און צוגלייך הערליכע אידיליע, קאָמאַקליזמען און הערליכע בילדער פון ערגרײפענדער שעהנהייט, האָט אַלעמען בעצויבערט, ווייל ווער האָט נישט געהערט בעטהאָווענס סימפאָניעס? ווער האָט זיך לאַנג, לאַנג נישט געפונען אונטער דעם געוואַלדיגען אײַנדרוק פון דער „הערויקאַ" מיט איהר מאַרש; פון דער פינפטער, וואָס דערמאָהנט פון שיקזאַל, פון מאַטום און אַלע פּורעניות, וואָס זענען אויסגעשפּרייט אויפ׳ן מענשליכען לעבענס-וועג; פון דער פּאַסטאָראַלער מיט איהר אײַביגער נאַטור-פּראַכט, וואָס ערפרישט אונזער מאַט-מידען גייסט; און צום סוף פון דער נײַנטער פון דעם גלאַנץ-אַפּאָטעאָז פאַר דער גרעסטער מתנה, פאַר דער פריד.

דעריבער זענען מיר נישט מסכים מיט אַלע די, וואָס מײנען, אַז דעם 26 מערץ, דער טאָג אין וועלכען דער גרעסטער טאָן דיכטער פון אַלע צײַטען איז געשטאָרבען זאָל נאָר זײַן אַ געדענק-טאָג פאַר דער קולטורעלערמענשהייט.

נײַן דאָס איז און דאַרף זײַן אַ פּײַערליכער טאָג, נישט נאָר פאַר דער קולטורעלער, נאָר אַ געדענק-טאָג פאַר דער גאַנצער מענשהייט.

מ׳שפּילט אין גרויסען אָדער קלײנעם מאַסשטאַב, נאָך די כּוחות און מעגליכקייטען, וואָס ערשעפּט אפילו נישט אין דעם מינדעסטען טייל די גרויסקייט פון בעטהאָווענס שאַפען, מ׳איז מתפּלל אין די קירכען און פרומער הייליגקייט מיט די הערליכע כאָראַלען פון „מיסאַ סאָלעמניס", מיט די האַרציגע מעלאָדיעס פון די זעקס גייסטיגע לידער. מ׳שפּילט אין ענגען אינטימען קרײַז די הערליכע שטרייך-קוואַרטעטען, מ׳פיהרט אויף די אָפּערע „פידעליאָ", מיט איין וואָרט מ׳איבערצייגט זיך נאָכאַמאָל, וואָס פאַר אַ גרויסען מוזיקאַלישען אוצר, עס האָט געשאַפען אַ טראַגיש-לײַדענדער מענש, וועמענס אַנדענקען וועט דערפאַר אָבער קיינמאָל נישט פערגעסען ווערען אַזוי לאַנג ווי ציוויליזירטע מענשען וועלען עקזיסטירען אויף דער וועלט.

אונזער פילהאַרמאָנישע געזעלשאַפט האָט אויך פערגאַנגענעם מאָנטאָג פײַערליך געפײַערט בעטהאָווענס אַנדענקען: אויסגעצייכענטע רעדע, די עגמאָנט אוווערטיור נומער 3, די זעקסטע סימפאָניע, דאָס ג-דור קלאַוויר-קאָנצערט, די אַלע פּערלען זענען געוואָרען אויסגעפיהרט פון אונזער פילהאַרמאָנישען אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון דיריגענט עמיל מלינאַרסקי און אונטער די מייסטער-פינגער פון וויריטואָז אַרטור רובינשטיין, און האָבען געטריבען דאָס גרויסע פּובליקום צו עהרען דעם אַנדענקען פון דעם מוזיקאַלישען גאון.

D-ski.

גרויסע אפערע מיט געוואשענע סטעמפעל-מארקעס אין ווארשא.

בראש פון דער אַפערע איז געשטאַנען אַ פּאָסט-בעאַמטין.

אויפ׳ן הויפּט-פּאָסט-אַמט אין וואַרשאַ (נאַפּאָלעאָן-פּלאַץ) איז גאַנץ צופעליג ענטדעקט געוואָרען אַן אַפערע מיט געוואַשענע סטעמפּעל-מאַרקעס אויף דעקלאַראַציעס, וואָס 2 קריסטען האָבען אָפּגעגעבען וועגען ערלויבענישען צו בענוצען זיך מיט ראַדיאָ-אַפּאַראַטען, האָט מען בעמערקט, אַז די אויפגעקלעבטע שטעמפּעל-מאַרקעס צו 3 זל. זענען געוואַשענע.

די 2 פּערזאָן האָבען ערקלערט, אַז די מאַרקעס האָבען זיי געקויפט בײַם דינער אין הויפּט-פּאָסט-אַמט פראַנציטשעק שימאַנסקי (דלוגאַ 5). שימאַנסקי האָט אויסגעגעבען, אַז די מאַרקעס פלעגט ער בעקומען פון דער בעאַמטין פון זעלבען פּאָסט-אַמט העלענאַ בראַנטעפעלד (אַלט-שטאָט 3), וואָס געהמט-אָן בײַם פענסטערל נומער 24 רעקאָמענדירטע בריף קיין אויסלאַנד. בראַנטעפעלד, ווערענדיג פערהאַלטען, האָט געטענה׳ט, אַז די מאַרקעס האָט זי בעקומען פון קאַזשימיערז שוויענטשיצקי (בראָוואַרנאַ 20). בעת די רעוויזיעס אין די וואוינונגען בײַ אַלע 3 פערהאַלטענע האָט מען בײַ שימאַנסקי׳ן און בראַנטפעלד גאָרנישט געפונען. דאַגעגען בײַ שוויענטשיצקי׳ן האָט מען געפונען אַ גרויסע שאַכטעל אָנגעפּאַקט מיט געוואַשענע שטעמפּעל-און פּאָסט-מאַרקעס.

איצט ווייזט זיך אַרויס, אַז שוויענטשיצקי האָט זיך פערנומען מיט אָרונטערנעהמען די שטעמפּעל-מאַרקעס פון חשבונות און אַקטען. ער פלעגט זיי נאָכהער וואַשען און פערקויפען.

מיט די פּאָסט-מאַרקעס איז ווידער געווען אַזוי: די בעאַמטין בראַנטעפעלד פלעגט אָפּנאַרען די אינטערעסאַנטען, וואָס פלעגען אָנגעבען רעקאָמענדירטע בריף, מיט׳ן תירוץ, אַז די בריף האָבען אַ גרעסערע וואָג, פלעגט זי הייסען אויפקלעבען איבריגע מאַרקעס, און די מאַרקעס האָט זי דערנאָך אַרונטערגענומען. אַלע דרײַ זיצען.

יורידישע עצות.

פון דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נײַעם פאָלקסבלאַט" אַנטוואָרטען אויף יורידישע אַנפראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **הופּאָ.**
> יורידישע אָפּטיילונג
> פון „נײַעם פאָלקסבלאַט"
>
> בײַם דערלאַנגען אַן אַנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן פון דער דאַטע פון טאָג, ווען די אַנפראַגע ווערט אַרײַנגעגעבען. אויף אַנפראַגען אָהן קופּאָן וועט מען ענטפער נישט געבען ווערען.
>
> גילטיג דעם 6. אַפּריל 1927.

2026 י. ש ל.:
נישט וויכטיג אויף וואָס פאַר אַ צוועק די הכנסה איז בעשטימט קוים ווילט איהר אײַנאָרדנען אַן עפענטליכע פאַנטן-לאָטעריע מוזט איהר דערויף האָבען אַן ערלויבניש פון דער הויפּט-דירעקציע פון דער מלוכה-לאָטעריע אין וואַרשאַ.

2027 א. וו. פון אַלעקסאַנדראָווסקע:
איהר האָט קנאַפּע שאַנסען צו בעקומען פון דער מיליטער-מאַכט אַן ערלויבניש אויף אַן אויסלענדישען פּאַס.

2027 שער.
אַלס איינס צו איהר זענט געווען אויף איבונגען אָדער נישט פּונקט ווי עס ענדערט אויך נישט די לאַגע דער אומשטאַנד, וואָס איהר האָט זיך געמאָלדען אין קאָנסולאַט אין יאָהר 1923, קוים איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז איהר זענט אַרויסגעפאָהרען קיין אויסלאַנד אין יאָהר 1920, דראָהט אײַך אַ שטראָף.

2029 פּינקוס:
דאָס געריכט אַליין מעלדעט, דעם אינזשאַנד סקאַרבאָווי וואָגען דעם, אַז דער קאָנטראַקט, וואָס איז בײַגעלעגט געוואָרען צו דער בקשה דורכ׳ן מאָהנער אַלס בעווײַז איז נישט געהעריג בעשטעמפּעלט געוואָרען.

2030 מ-טש פון אַלעקסאַנדרע.
מיר וועלען אײַך נישט געבען קיין עצות, ווי אַזוי פּטור צו ווערען פון אַ נישט געוואונשענעם לאָקאַטאָר.

שרייבט, וואָס פאַר אַ חזקה איהר קאָנט דעם לאָקאַטאָר פאָרוואַרפען, וועלען מיר אײַך ענטפערען צי זיי געבען אַ בעגרינדעטען יורידישען גרונד צו בעקומען אַן עקסמיסיע.

2031 ר. ק.
עס איז אַ פראַגע, צי ווערט דאָס הויז פערקויפט אויף אַן עפענטליכער ליציטאַציע אָדער עס געהט איבער אין בעזיץ אויף אַן אַנדערן אופן.

אין ערשטען פאַל ווערט גענומען 4 פּראָצ. פון דער סומע אָפּצאָל, בנוגע דעם צווייטען פאַל מוזט איהר זיך פערזענליך פערשטענדיגען מיט אונזער יוריסט.

2032 אַ לעזער פון ג. פ. פון 1895:
אויב דער זעלבער פּערזאָן האָט זיך אין יאָהר 1920 געמאָלדען אין פ. קאָנסולאַט און אויסגעפיהרט אַלע ווייטערדיגע פעראָרדנונגען, וועט ער קיין שום אומאָנגענעמליכקייטען נישט האָבען.

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען, ספּעצ. פאַר לונגען- און האַרץ-קראַנקהייטען. בעשטראַלונגען מיט קינסטליכע בערג-זון.
נעמט אָן פון אַכט׳ן אָנ.—5 ג 3

היינער טאָר נישט אַרויסלאָזען די אויסערגעוועהנל. געלעגענהייט!
דורכפאָהרענדיג קיין מזרח-אינדיען, פערבלײַבט דאַ נאָר אויף 1 טאָג! ■ הײַנט, מיטוואָך, דעם 6 אַפּריל, 8.15 אָווענד אין זאַל פילהאַרמאָניע, נאַרוטאָוויטשאַ 20.
ד״ר בו-אַלי
אויסערגעוועהנל. סענסאַציע. עקספּערימענט פון דעם לעבען נאָכ׳ן טויט.
מאַגיסטער פון אַלע אָקולטיסטישע וויסענשאַפטען. דאָס פערעפענטליכען פון די געהיימנישען פון די אינדישע פאַקירען. הירקליכער בעווייז פון איבערנאַטירליכע געהיימע כּוחות. אַזעלכעס, וואָס איז נאָך נישט געזעהען געוואָרען. אויסערגעוועהנליכע פאָרשטעלונג פון העל-זעהענדע.—בילעטען פון 1 ביז 5 זל. שוין צו בעקומען אין פילהאַרמאָניע-קאַסע. 1946

„די שווארצע כריזאנטעמע".

עקזאָטישער ראָמאַן.

(57

— וואָס ביסטו הײַנט אַזוי טרויריג, מײַן בלימעל — האָט געפרעגט דער דאָקטאָר — אפשר ביסטו שוין אײַפערזיכטיג צו דײַן חבר׳טע, אויב אַזוי, טאָ וואָס האָסטו זי מיט זיך געבראַכט?

— איך מעג דען זײַן אײַפערזיכטיג? איך האָב זי געמוזט ברענגען און דיר פאָרשטעלען, מען האָט עס מיר געהייסען, אָבער איך בעט דיך גלויב מיר, זי איז אַ שלעכטע פרוי און וויל דיר שלעכטס טון, איך קען דיר קיין שלעכטס נישט טון און זי וועט דיר יאָ שלעכטס טון... פרעג מיך נישט געניויערס, איך טאָר נישט רעדען... אָבער גלויב מיר, אַז איך האָב דיך אויף אַן אמת׳ן ליב בעקומען, און היט זיך פאַר אָזאַליען...

— אַזוי, ביסטו טאַקע אײַפערזיכטיג, מײַן קליין בלימעלע וועל איך דיר זאָגען אָפען, דו זאָלסט נישט מורא האָבען פאַר אָזאַליען. איך האָב נישט דיך, נישט אָזאַליען אויף אַן אמתן נישט ליב, כ׳האָב גאָר ליב אַ דריטע, וועלכע דו קענסט נישט...

— ס׳פּרט מיך נישט קיין דריטע, איך זאָג דיר נאָר זאָלסט זיך היטען פאַר מײַן חבר׳טע, זי איז אַ שלעכטע.

.52

כריזאַנטאַ׳ס בריף.

דער דאָקטאָר איז געזעסען בײַ זיך אין קאַבינעט און דורכגעקוקט אַ קאָלעקציע פון פּאָרצעליי-פיגורען, וועלכע מען האָט איהם פאָרגעלעגט צו קויפען.

מען האָט אָנגעקלאַפּט אין טיר.

— אַרײַן.

עס איז אַרײַנגעקומען עפּעס אַן׳עלטערער מאַנספּערזאָן הויך געוואַקסען מיט אַ לאַנגער באָרד און בלויע ברילען.

— מיט וועמען האָב איך די עהרע?

— איהר זענט דאָקטאָר לעווי?

— יאָ.

דער אומבעקאַנטער האָט אַרויסגעצויגען פון בוזעם-טאַש אַ בריף און איהם דערלאַנגט דעם דאָקטאָר.

— כריזאַנטאַ! — האָט אויסגעשריגען דער דאָקטאָר: ער האָט דערקענט איהר האַנדשריפט.

דער אומבעקאַנטער האָט געמאַכט אַ צייכען צו שווייגען.

— די ווענט האָבען אָפטמאָל אויך אויערען, איבערהויפּט נאָך דאָרט, וואו איהר געפינט זיך.

— איך דאַנק אײַך, איך דאַנק אײַך — האָט שטיל געשעפּטשעט דער דאָקטאָר.

— איך ראָט אײַך צו האַלטען זיך ווייט פון דעם אַסובער פּאַרק, האָט ווייטער אין דעמזעלבען שטילען טאָן געזאָגט דער אומבעקאַנטער.

— פערקעהרט נישט מיט די גײַשאַס, אײַער לעבען איז צו טײַער דער פּרינצעסין און אײַערע קליינע „ראָנדעוואוּעלען" מיט די גײַשאַס קאָנען נישט ווערט איהר זאָלט ריזיקירען פאַר זיי מיט׳ן לעבען, אין נאַגאַסאַקי געפינען זיך 8 שפּיאָנען, וועלכע לאָזען פון אײַך קיין אויג נישט אַראָפּ, און נישט פאַרזיכטיגע בעוועגונג אין אײַער לעבען איז נישט ווערט קיין פעניג

— ווער זענט איהר!

— פרעגט נישט, איך בין דער, וועלכער דאַרף אײַך צוזאַמענפיהרען מיט דער פּרינצעסין, הגם איהר זענט נישט ווערט צושטעהן פאַר איהרע ריינע ליכטיגע אויגען!

דערבײַ האָט זיך דער אומבעקאַנטער אויסגעדרעהט און איז אַרויס פון צימער.

דער דאָקטאָר איז געבליבען אַליין מיט כריזאַנטאַס בריף.

ער האָט עטליכע מאָל איבערגעלייענט אין בריף: „מעגסט זיך דעם, וועלכער וועט דיר דעם בריף איבערגעבען, אָנפערטרויען".

ווער זאָל דאָס זײַן! — האָט געטראַכט דער דאָקטאָר.

.52

יאַמאַטאַ.

אין יאַמאַטאָ׳ן האָט מען פערגעסען. ער האָט פאַר זײַנע פערדינסטען בײַם צושטעלען די פּרינצעסין אַהיים בעקומען אַ העכערונג אין זײַן פּאָסטען, אָבער צום הויף האָט מען איהם נישט צוגעלאָזט.

די ליבע צו דער פּרינצעסין האָט זיך בײַ יאַמאַטאָ׳ן אויסגעגאָסען נישט ווי בײַם וויקאָנט דזוק-טשעי אין אַ ריטערליכע דינסט-בערייטקייט און אָפּפערוויליגקייט פאַר׳ן גליק פון דער געליבטער, נאָר אין אַ לײַדענשאַפטליכען, שטורמישען האַס, ער האָט געברענט מיט שנאה צו דער פּרינצעסין און בפרט צו איהר געליבטען.

ער האָט זיך דערוואוסט, וועגען דעם פּלאַן פון די טשעאיטען, אומצוברענגען דעם דאָקטאָר לעווי וועגען דעם אַנטייל פון דעם מאַהאַראַדזשע אין דעם פּלאַן און איז צוגעטרעטען צו דער באַנדע.

אין נאַגאַסאַקי האָט ער זיך גענוי בעקענט מיט מאַי-בלימעל, געבליבען שטאַרק נישט צופרידען מיט איהר. און דאָס האָט ער בעפוילען דעם מאַי-בלימעל צוזאַמענצופיהרען דעם דאָקטאָר לעווי מיט אָזאַליען. אָזאַליע האָט בעדאַרפט אָדורכפיהרען דאָס, וואָס מאַי-בלימעל האָט שוין נישט געקענט טון, ווייל זי האָט זיך אַליין שטערבליך פערליבט אין דאָקטאָר.

אָבער אַרײַנגעפאַלען איז דער דאָקטאָר אין די הענד פון די משעיטען דוקא צוליב דעם מאַי-בלימעל און נישט צוליב אָזאַליען.

.53

די געפעהרליכע נאַכט.

דאָקטאָר לעווי האָט בעקומען אַ בריוועל פון מאַי-בלימעל:

„שלעכטער מענש, האָסט מיך שוין פערגעסען, איך טריקען אויס און ווער פערוועלקט אָהן דער האָפנונג דיך נאָך צו זעהן אַמאָל. איך בעט צו קומען אין דעם אַסובער פּאַרק צו דער כינעזישער אַלטאַנקע, דאָרט וועל איך וואַרטען אַ גאַנצען טאָג. דײַן מאַי בלימעל.

(פאָרזעצונג קומט)

אויפרוף פון יאנאווער רב

וועגען האלב-מאשין-מצות.

הגם נאָך אין פאַרינגען יאָהר האָט שוין געקלינגען גלויבליך מיט ערפאָלג דער אויפרוף ביי אַלע קלאַסען פון דער יודישער בעפעלקערונג, וואָס לומדים, יראים שלימים, אנשי אמת, ורבנים נישט געקענט אויסלויבען דעם מאָראַלישען, לאָגישען ווערט, וגדולה השגחה וכשרות פון די מצות, דערקינדיגענדיג זיך אויף דעם אַלעם זעלבסט, מיט זייער אָנוועזענהייט בעווייל דער וואָרהאַפטיגער הארץ אמת האָט געזאָגט, נישט דער מאָגען אמת, — נאָר אַזוי ווי אונזערע חכמים ז"ל זאָגען: „בר'ת כריתה ולשון הרע שמקבלת", ע"ז איז מיין הייליגער חוב צו פערעפענטליכען דעם פיל-בע-לויבטען אויפרוף מיט דת ודין, והלכה ולאגיק, כדי אויפקלערען צו מאַכען מיט שוין געגען „חק שהוש לשונם" והן אמת ניתן לכתוב: וועגען גופא מאשין-מצות בין איך געפרעגט געוואָרען זעהר וויכ-טיגע פראַגען, היות ווי בעוואוסט ווער-רען אַזעלכע מצות שוין געבריכט פון לענגערע יאָהרען בכל תפוצות ישראל אין אַלע מדינות, און כמעט 14 מיליאָן יודען וויסען שוין נישט דאָרט פון קיין אַנדערע נאָר מאָשין-מצות, אויך אפילו אין דער פאָר-מער מדינה פוילען ווערען זיי געבראַכט פון מרחקים ומעבר לים — אויך אין לאָדז אין די באַזונדערע פונדען — הייסט דאָך, אַז כפי הדת ודין והלכה איז נישט דאָ קיין שום חשש וחשש בחשש, חלילה אויף די סאָרט מצות, כי שארית ישראל לא יעשה עולה. אויך דער בעווייז, וואָס די מחזיקי הדת מישראל האָבען קיינמאָל פוצה פה ומצפצף געווען דערויף, ארבא נאָך צעשטעמפלט זיי מיט הכשרים, אין די צייטונגען אויף למהדרין — ס'איז דאָך די פראַגע פון „עני עירך קדמך"? פאַר וואָס זאָלען נישט די גוטסבערפטיגע פון אונזער לאַנד האָבען דעם פראָפיט פון דער פראָדוקציע? גלייך דערביי ווערט עס דאָך שוין זיין מיט מעהר אויפזיכט ווי פון דער פרעמד? פון מרחקים, מעבר לים? נישט ברויכענדיג צו ניצען גאַנץ האַלביעהריגע מצות, וואָס קען ברענגען צו אַסך חששים פון אַסך מיני אסורים... און טוען אַזוי ווי: ווילנע, קאַליש, וואַרשע, קראָקע, ביאַליסטאָק, טשענסטאָכאָוו, פאָזען, דובנע, בראַצלאַוועק א. ז. וו. אָט אַזוי ווערט זיין דער ריינער מאָראַלישער האַרץ-אמת!

אַלס אַלוויטינער אַנטוואָרט, האָב איך צוגעבען פאָלגענדעס: הן אמת, נאָך ווי פאַר צעהנדליגע יאָהרען, ווען די ערשטע מאַשין-מצות זענען אויפגעקומען אין אַמעריקע, איז אויפגעשווימען חילוקי-דעות צווישען די גדולים ראונים ופוסקים זצק"ל פון דער וועלט,— כמעט אַלע האָבען מתיר געווען און אַ טייל נישט, מחמת גאָר אַנדערע טעמים, ואלו הן: די מתירים זענען הגאון הגדול הרב מלביב הרב יוסף שאול נאַטאַנ-זאָהן, דער מחבר פון די גרויסע ספרים „שואל ומשיב", והרב הג' פון ספר זכר יהוסף, דער גדול הדור הרה"ג מטזעקטין — אויך הרבנים הגאונים הצדיקים מהר"ל עלענבער והרה"ג מהר"ל לאַנדאַ, והרה"ג מה"ר טריער מפראַנקפורט — ובאַלמונא עפ"י הוראות הרה"ג מהר"י העלסלענגער, ובוויראַצבערג מהרב הגאון באַמבערגער והרה"ג מהרהל אבירבוך מהאַלבערשטאַדט, והרה"ג י. עטינגער מבערלין, והרה"ג מהר"א האַנעשטיין והרה"ג מהרי"ם זאַקס אב"ד בערלין, והרה"ג מ. לאַנדסבערג, והרה"ג מהר"ם וואָלמאַנסקי, והרה"ג מהרי"ם פיילכענפעלד מפראַגאַ, והרה"ג אבד"ק פאָלטאַווע, והרה"ג צ' ה' האַרענשטיין אבד"ק לעמ-בערג און נאָך גאונים און גדולי הרבנים וצדיקים זצק"ל וועלכע ווערען אויסגע-רעכענט אין די ספרים: מהרשב"ם, בשב"ה, מצב"ש, חכמ"ל, — דאָס די אַלע בעווייזען מיט ראיות ברורות עפ"י דת ודין והלכה, אַז מאַשין-מצות זענען כשר בכל האופנים ווי אַנדערע, און מען טאָר נישט פערגעסען, אַז די מאַשינען זענען ווי מען שיט אריין מעהל צו-זיפען, קומט שוין פון דער צווייטער זייט אַ געבאַקענע מצה,— אויך דאָס זעלבע כשרות שרייבען הרבנים הגאונים פון ארץ-ישראל, ב"ר מרן יוסף זאָנענ-פעלד, וב"ר מרן קוק שליט"א מיט זיי-ערע נד' 22 רבנים גדולים,— סך הכל בעווייזען דאָ 52 רבנים גאונים צדיקים ופוסקים זצק"ל און פיל ספרים להתיר על צהיו"ט, נאָר מיט דעם בעדינג, אַז עס מוז נאָר זיין דייקא מיט גדולה השגחה והכשר פון הרב.

אויך דער ספר הכ"ל ברענגט פאַר הרב הגאון הצדיק מהרא"ש באנדי זצק"ל, אַז ער האָט גאַנץ פסח נאָר געגעסען פון ערב-פסח מצות, פון שמורה-ווייץ, וואָס איז געבליבען געוואָרען אין זיין שטוב, און געמאַהלען אויף אַ האַנד-מיהל, און דאָך האָט דער צדיק דאָס געבאַקען אויף די מאַשינען,— און דאָס ספר מעב"ש ברענגט פאַר'ן ספר הכ"ל, אַז ביי מצות דאַרפען אַלע כלים זיין אייזערנע, ווייל אייזען איז מצנ"ען,— די אוסרים זענען געווען: הרב הגאון מה"ר שלמה קליגער והרה"ג מה"ר מרדכי עטינגער זצק"ל, מחמת איינ טעמים: א) ווייל די מאַשינען מאַכען אַלעס אַליין נישט מפח גברא, איז מען נישט יוצא דאָס כזית מצה, ב) מען קנעטש אַ מערע מעהר פון פינפצעה-פינגס. ג) מען קען נישט רייניגען די מאַשינען, ד) מען קנעטש איבער די שפיצען.— דערויף האָבען מסכים געווען איינינע גאונים צדיקים זצק"ל פון פוי-לען, שרייבענדיג בפירוש, אַז זיי האָבען די מאַשינען נישט געזעהן, נאָר ווייל דער הרה"ג עטינגער האָט עדות-געזאָגט, אַז די מאַשינען האָבען די 4 חסרונים, דעריבער זענען מסכים, אַזוי ברענגט דער מעב"ש פאַר'ן ספר בשב"ח דף נ"א. לפ"ז אום צו זיין ריינצאָכליך, איז ביי די מאַשינען אַזוי ווי די גמרא זאָגט: „אין מבאין בשריפות זו לזו, חתכה מכאן ומתה, חתכה מכאן וחי", ד"ה אַהנע די חמ"ונים זענען די אוסרים אויך מספים צו די מתירים אויף די גופא מאַשינען, און דאָס איז דאָך הכלל עפ"י דת ודין פאַר אַלע רבנים בדיני הוראה, ווען גאונים ופוסקים ז"ל זענען מחולק באיסור והיתר, וואָס מרעפט עפ"י רוב, מחמת טעמים ומאַטיווען. בלייבט די הלכה, אַז זיי אַלע מוזען פסק'ענען כדת ודין ווי די פוסקים, וואָס ברענגען טעם ה' באיסורים, און זאָגען מיט ראיות ברורות צו זייער היתר, ובפרט די 4 מאַטיוזען זענען גאַנצ-ליך נישט אָפּהענגיג פון די מאַשינען, אפ' ביי גלאַטע כצות קענען זיי פאַכי-ען פון ביי גלאַטע מצות קענען זיי פאַסי-רען פון בעל-מלאכה, הייסט עס אַזוי ווי די פוסקים ז"ל זאָגען אויף „ארבעה אבות נזיקין — פאַרוואָס נישט מזיקין? ווייל די גופא זענען גאָר ניצליך, גע-ניזק'ט ווערט נאָר דורך דעם פו-הי-רער!" דעריבער מאַקע האָט די וועלט יודען אַנגענומען די הלכה להתיר, וועל-כע הייסט שוין בהסכמות כולם פון די איינציגע פונפציג גאונים צדיקים זצק"ל די כשר'סטע מצות אף למהדרין — ווען נאָר עס איז בגדולה השגחה והכשר פון הרב! און איבערהויפט נאָך די האַלב-מאַשין-מצות, וואָס ווערען געזיפט און געקנעטען דורך אַ מענש — געוואַלגערט און געראָדלט דורך וואַלצען, ריין, ווי אַ שפיגעל, אויך דורך אַ מענש, וואָס ספראָווירט דאָס — און דאָס אי-בעריגע ווייטער ווי אומעטום — איז עס דאָך אַוראי און וודאי די כשר'סטע מהכמות כולם! קען שוין ווער קומען פערנעבלען דעם ריינעם מאָראַל-לאָגישען ווערט פון די עפ"י דת ודין היתר האַלב מאַשין-מצות? צו פערכמאַרען די ליכטיגע שטראַהלען פון דעם אויפרוף? צו זיין דאַנגעגען דאָס אַלעס מיט איין ספר, מיט איין גאון, מיט „מע'זאָגט", מיט בויך סברות, מיט נאָטריקאָן, מיט „מיינען" לשם שמים, לזכות הרבים וכדומה אַזעלכע פאַנטאַזיעס? — קיין האַרץ אמת'ר זיכער נישט! אַ בעוואוסטזיניגער אוראי נישט! בעלי הוראות בעווים נישט! קלוגע זיכער נישט! מצד סייג לכחמה? השי"ת זאָל אַזוי העלפען, אַז אַלע יודען זאָלען אַזוי אויספאָלגען ביי אַלע דינים אַזאַ פסק הלכה אויך פון איינציגע פופציג גאונים צדיקים ופוסקים זצק"ל, מיט אַזוי פיל ספרים, מיט אַ גאַנצע וועלט יודען. מ ט אַזאַ יושר ואמת וצדק ומאָראַל ולאָגיק, אפי' עס זאָל שוין זיין כנגדם! דעם גרונד-פרינציפ, אַלס געדעכעניג-קייטס-געפיהל צו דעם אַלעמען, איז נאָך צו בעלויכטען מיט דעם נאָכפאָלג: די האַלב מאַשין-מצות זענען מרישא ועד סופה אויסער מיינע משגיח'ם אונ-טער מיינע אויפזיכט עפ"י דיני שלחן ערוך ופוסקים ז"ל ופסק הלכה — קען נאָך זיין אויפזיכטיגער? ס'געדויערט מאַקסימום 6 מינוט פון אַ מעהרע ביז אַ געבאַקענע מצה — קען נאָך זיין אַ צווייפעל פון אַ חשש בחשש חמץ? אַז לויט דין שלחן ערוך איז דער שיעור בלא עסק ביז 18, און לשיטות הרמב"ם ז"ל 24 מינוט. ס'זענען עוסק דערביי בלויז יודען — קען נאָך זיין מאָראַלי-שער? ס'זענען 8 מצות אַ פונט — קען נאָך זיין לאָגישער? עס איז געגידערט דער פרייז 25 פראָצענט — קען נאָך זיין ביליגער? עס ריהרען די מצות נאָר געצעהלטע הענד, קען נאָך זיין היגיעגישער? יונג און אַלט קענען זיי געניסען, קען נאָך זיין פראַקטישער? זענען דאָ ביי גלאַטע מצות די אַלע מעלות? עס איז ווינשענסווערט דאָרט נאָכצוקוקען אַלע היגיענישען מיט האַרץ אמת... נישט מ ט מאָגען אמת, וואָס ווערט ענטשיידען, ווי עס זאָגען די כשר'סטע מצות! און ווי דער נאָמען לשם שמים בעשטעהט! וואָס דערדורך ווערט דערווייל די פראָדוקציע בעגרע-ניצט, און סייווי ווערט געניצט כוזענ-דער פודען פון דער פרעמד אַהנע פראָפיט פאַר די היימישע נויטבעדערפטיגע, וכדי עס זאָל זיין אַלעס צו-זאַמען: דין, יושר, מאָראַל, לאָגיק, ביי די, וואָס עס נוצען זיי סאַווי, האָט זיך היער געגרינדעט אַ גרופע בעקערס, צו אויסאַרבייטען דיזע פראָדוקציע, לויט מיינע השגחה והכשר, ווי עס צייגט דער דאָזיגער אויפרוף, אם כי פה הרעש הגדול הזה, כנגד הזכות כזה? נאָר אפשר בשוט, מאַקע איבער די השגחה והכשר, דאָס קען מאַקע אפשר זיין דער חסרון, אַזוי ווי צ. ב. ש ביי די צעהנדליגע קאָנדיטאָרייען, ווער כשר'ט זיי? ווער איז משגיח איבער זיי? איז אַ שווייג שטיל, נסים. וואָס זיי זענען גענצליך אָהן השגחה והכשר, ווען אָבער ווער עס וואָלט גענומען השגחה והכשר אי-בער זיי? אוי! וואָלט מען שוין געהערט אויף זיי אַ ויצעקו!! חמץ גמור — לא יראה, לא ימצא, מכשיל הרבים, פורץ גדר, ועד הפועל, דובנער רב, שומרי הדת — אפשר נאָך שופר בלאָזען, און נערופען די גבאים א.ז.וו. נאָר אַז איינ-גאַנצען אָהן השגחה והכשר, איז ארץ יראה ושקטה. אָט אַזוי קוקט אויס לשם שמים נאָמען!

ואם יבוא בעל דין לחלוק ולומר: „איש אחד בא לגור וישפוט שפוט? דאָס הייסט אפי' די אַלע בעווייזען זע-נען אמת וצדק לאשר ורת, איז עס נאָר אויף די גופא מצות, אָבער צו האָבען רשות עפ"י דין, צו אַרויסגעבען אַלס רב אַ הכשר, ווען נישט דער שטאָט רב פון וואַנען איז דאָס ערמעגליכט? דע-רויף איז אויך מיין חוב קדוש צו בע-לויכטען דורך די נאָכשטעהענדע אַנט-וואָרטען: ראשית איז דער דין מפורש פון פוסקים ומפורשים, ראשונים והאחרו-נים ז"ל, ומקור שלחן ערוך או"ח סימן רמ"ב סעי' ל"א והלכה, אַז דער בר פליגתא גיבט מעהרערע עפ"י דת בע-ווייזען צ'ם דין, — אָבער די פוגדם זאָגען בלויז שוקלי דעת. בלייבט דער דין להלכה ווי ער פסקנ'ט אפילו קע-גען די גרעסטע ובפרט קענען הטעות השעות כנגד משנה, און אויב עס געהט דער ככסוך וועגען „מיינען" תקנות איז דער דין אין ש"ע יו"ד בשם תש"ו הרא"ש והריב"ש ז"ל, אַז דאָס איז אָבהענגיג נאָר אין הכמות ורוב הקהל, צי זיי ווילען די תקנה? צי איז עס התקוה? צי מען ברויך די תקנה?

בלויז רבנים האָבען אַבסאָלוט דערצו קיין דעה און איבערהויפט מיט „מיי-נען"! ווי אַנדערע קענען „מיינען" פער-קעהרט לזכות הרבים ולשם שמים! נו, גיבט נאָך מעהרערע און גרעסערע עפ"ד'ת בעווייזען צום דין ווי אין מיינעם אויפרוף! מיט איינציגע 50 גאונים צדיקים זצק"ל מיט פיל ספרים — מיט די וועלט 14 מיליאָן יודען — מיט פיל פוילישע שטעדט — מיט מאָראַל לאָגיק יושר אמת, וואָס בעווייזט גלייכצייטיג דעם גרויסען טעות בדבר משנה, און אויך אַלס תקנה אויף פערקצהרט. ושנית, איז מפורש צו בעווייזען עפי"ת ודין מיין ערמעגליכקייט, אַמרייטליכסטען פון שלחן ערוך יו"ב סימן רס"ח סע' כ"ב, אין וואָרטען: שהקהל קבלו עליהם רב ענו לפרס על זה אפילו הכי יכול לבא רב שני לדור שם ולהחזיק רבנות בכל דבר כמו הראשון, מקר"א סי'קנ"א, ומקרי"א, ס.יקנ"ח, ומהר"י קשורש ק"ע ומהר"ב בתש"ו כ"ב, דאָס מיינט: אַז אַ געוועזענער רב בעזעצט זיך אין אַ שטאָט האָט ער ווייטער זיין דין רב צו טון אַלע אַנגעלעגענהייטען אַזוי ווי דער שטאָדט-רב, פסק, הלכה, איסור והיתר, יירחי, דין א. אַ. וו. בין איך געווען שטאָדט-רב אין יאַנאָוו 13 יאָהר, אי-בערהויפט נאָך, לויט דעם דין פון ש"ו שם סעיף כ"ג אין וואָרטען: „מי שהיחזיק לרב בעיר אפי' החזיק בעצמו אין להורידו מגדולתו אפי' שבא לשם אחר גדול ממנו רובי"ש סי' רצ"א אפילו בנו ובן בנו לעולם קודמים וכ"פ רמב"ם ז"ל פ"א מה' מלכים", דאָס מיינט: ווען מען בעזעצט דעם אַליין געקומענעם רב אין דעם אָרט אָן די אַנגעלעגענהייטען פון הרב, בלייבט ער דאָרט מוחזק אַלס אַ שטאָדט-רב, אַז מען טאָר שוין נישט דאָרט קיין אַנדערען נעהמען אפילו אַ גרעסערען רב, און אויך זיינע קינדער בלייבען ביי דער חזקה", בין איך שוין מוחזק דאָ אויף גייער'ס ראַיאָן 14 יאָהר מיט בענוצען מיך פון אַלע קלאַסען פון דער יודישער בעפעלקערונג אין די אַנ-געלעגענהייטען פון הרב? יעצט מכל שכן, אַז כמעט די אַלע פון גייער'ס ראַיאָן האָ-בען מיר נאָך דעמאָלס געגעבען אַ כתב-רבנות מיט פיל הונדערטער חתימות צו זיין שטעלפערטרעטער פון אדמו"ר זצק"ל וואָס איז געווען דאָ 26 יאָהר ד. ה. אַ שטח פון איינציגע וויאָרסט האָט די קהלה נישט אַריינגעזעצט קיין מורה-הוראה, דאָס דער ראַיאָן איז געצוואונגען-געווען אויף זייערע קאָסטען מיך צו נעהמען, אַזוי צו בעווייזען די צייטונגען פון פאַראַיאָהריגען פראָטעסט פון גייער'ס-ראַיאָן, איז נאָך דאָ אַ פראַגע, לויט די אַלע דינים בעווייזען צו עפ"י דת-ודין בין איך ערמעגליך צו השגחה והכשר, אַזוי ווי אַ שטאָט-רב. און אויך אַלץ אַנדערע זאַכען, וואָס געהערען צו הוראה, אויף די אַלע בעלויכטיגען פון דעם אויפרוף געב איך מיר דעם קרעדיט צו פיהלען זיך בעגייסטערט פאַר'ן גלויבען אין ערפאָלג, אַז נאָך די אָריגינעלע בעדינגונגען על-פי דין ויושר ורת, וועט שוין דער אויפרוף ברענגען צו אמת מארץ תצמח! — יודען! איך זאָג אייך באמונה שלימה, דאָס איך זעה אין די מצות פון מיין השגחה והכשר די עפ"י דין כשר'סטע היגיענישע מצות — אין זין פון די אמת'ע מצות פון תורתינו הקדושה „בערב תאכלו מצות — שבעת ימים תאכלו מצות". למהדרין מן המהדרין!

אַנמערקונג!

אונטער מיין השגחה והכשר זענען די פאָלגענדע פירמעס:

פירמע עזרה זעליגמאַן עט קאָמפּ. לאָדז מאַנסקאַ 91. פירמע זלאָטע גאָרע עט קאָמפּ. לאָדז שרעדניע 58. פירמע פעראייניגטע גרופע עט קאָמפּ. לאָדז זאַמענהאָף 5.

למען הצדק ואמת בצה"מ:

ג' יאַנאָווער רב שי' וואַפנער

לאָדז, גייערס-ראַיאָן.

6961

מאַסאַזש-און הייל-גימנאַסטיק-שולע

און קאַבינעט

פון דר. מעד. ב. שמירנעלד

צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89

טעמפּאַנג פון 3 ביז 5.

בעפאָר איהר נעהמט סויפען,

איבערצייגט אייך, אַז נאָר ביי

סטאָק קאָנקורענץ-פרייזען!

פעדער-בעטען „Palma-Patent"

לאָדז, פּולנאָצנאַ 24, טעל. 31-85

פערקויפט נישט אייערע דיוואַנעס

44 מעבעל 44

Ch. ŁAZNIK

44 גדאַנסקאַ (דלוגאַ) 44

מעבעל, שיין גוט און ביליג!

דאַנטיסט און צאַהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

פרייזען ביליג!

LEKARZ-DENTYSTA צאַהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאַדניאַ 15, טעל. 31-08

ראַדיאָ-אַפּאַראַטען

פון 50 זלאָטים

A. FUKS, Łódź, Piotrkowska 27, telefon 52-01, 1094

מוטערס!

„Puder Dzidzi"

א שאַכטעל 60 גראָשען.

1972

קאמוניקאט.

מיר מאכען דערמיט בעקאנט דער עפענטליכקייט און די שניידער־ארבייטער, אז און די אונטען־אויסגערעכענטע װערשטעטען, זענען די פאדערונגען פון די שניידער־ארבייטער פון 25 און 30 פראצ. אונטערגעשריבען געװארען און די ארבייטער זענען צוגעטרעטען צו דער ארבייט.

1. ראגאזשינסקי, פיעטריקאװער 42
2. טשאפניק, צעגעלניאנא 61
3. פאזנאנטעק, פיעטריקאװער 53
4. נארנעק, „ 62
5. האפער, „ 85
6. שלעזינגער „ 14
7. האפענבערג „ 79
8. פיטאװסקי „ 59
9. בלאנקעט „ 79
10. געלבארט „ 82
11. זנאיאמעק, צעגעלניאנא 59
12. גאנצװאל, „ 59
13. גרונדמאן, „ 23
14. װלאטשעװסקי „ 38
15. גרינבוים, פאלודניאװע 18
16. װאלקאװיטש, בענעדיקטא 33
17. װאלקאװיטש. קאנסטאנטינער 5
18. העכט, פאמארסקא 34
19. יאנקלעװיטש, טראוגוטא 5
20. עפשטײן, גדאנסקא 64
21. דגדעלזאק, פאלודניאװע 18
22. ליסנער, זשעלאנע 42
23. שמולעװיטש, אלעע 1־טער מאי 41
24. שריװינסקי, זשעלאנא 47
25. צינעלמאן, בענעדיקטא 12
26. קעלמאנאװיטש, פאנסקא 8
27. ליגשינסקי, הסכאדניא 51
28. שװארין, קילינסקיעגא 27
29. שליפקאװיטש, װסכאדניא 49
30. בינבערגאל, סילשא 25
31. פראשאװסקי, קאמיענגא 9
32. מינטץ, פאנסקא 18
33. טאבאטשניק, קעלמאך 14
34. לובעלסקי, קאנסטאנטינער 50
35. ניימאן, אלעע 1־טער מאי 8
36. קליינמאן, שראדניא 19
37. פאזנאנטעק, גדאנסקא 18
38. האמבערג, באזארנא 8
39. ביטקאװסקי, פעפער־גאס 6
40. ענגעל, גלובנא 24
41. קאלמן, אנראדאװא 10
42. סענדעגורסקי, מלינארסקא 9
43. לענטשיצקי, צעגעלניאנא 41
44. לענטשיצקי, זאװישא 39
45. גראנאס, קיעלבאך 13
46. ברושעזשינסקי, װאלבארסקא 24

ביי אלע איבעריגע דויערט דער שטרייק װייטער.

די פערװאלטונג פון דער לאדזער אפטײלונג פון בעקל.־אינדוסטרי ארבייטער אין פוילען.

Gazownia Miejska
w Łodzi

dążąc stale do spopularyzowania gazu wśród najszerszych warstw społeczeństwa, wprowadza nowe ulgi, a mianowicie:

przy połączeniu gazomierza u nowych konsumentów, będzie policzony tylko materjał, zużyty do tej roboty, o ile takowy nie jest na miejscu; samo zaś wykonanie połączenia przez pracowników gazowni, uskutecznione będzie **bezpłatnie**.

1961

מצות פרימא, דינע

פון בעסטען מעהל A 0000 אונטער דער השגחת הראבינאט דפה באקס פנחס זשעמבינסקי, דזשעלנא 24 טעלעפאן 36-28.

אין מיינע מיהלען װערען אנגענומען מצות צו מאהלען פון בעקערס און פון פריװאט צו מעסיגע פרייזען און רעעלע בעהאנדלונג. 1967

בעקאנטמאכונג.

די בעװאוסטע װארשאװער פירמע א. נ. **J. KRZYPOW** האט ערעפענט א ן

לאדז, 16 בענעדיקטא 16

א מעבעל־לאגער

קויפט און פערקויפט אלערליי מעבעל, דיװאנעס, נײ־מאשינען, װי אויך גארדעראבען, אנטיקען און פעלצען. כ׳קויף פיאנינאס, און כ׳צאהל די העכסטע פרייזען קומט און איבערציינט אייך

682

פאר 5 זלאטעס
עלעקטריש בעלייכטונג אין שטוב

יעדער איינציגער, װאס װיל האבען עלעקטרישע בעלייכטונג אין שטוב פאר 5 זל. א װאך זאל זיך צואײלען צו בעזוכען די קאנצעסיאנירטע פירמע

ח. מאלניק און מ. טארנער

צעגעלניאנא 63, פראנט נעװעלב אין הויז פון פוילישען טעאטער.

בעמערקונג: זשארובקעס מיט 25 פראצענט בילינער װי איבעראל.

Dr. med. **A. Urysson**

20 קאנסטאנטינער 20

טעלעפאן 55 85

1968

Dr. ADAM **GROSGLIK**

Al. Kościuszki 27, tel. 51-78

Dr. med. **STUPEL**

Szkolna 12

873

זייט נישט קיין עגאאיסטען!

אפט בעגעגענט מען מענשען מיט א װאונדערבאר װייסען, פרישען געזיכט און שענע הענד. װען מ׳פרעגט זיי א דאנק װאס פערמאגען זיי אזעלכע איינגעשאפטען, בייטען זיי באלד מיט א געלעכטער די טעמע פון געשפרעך.

די דאזיגע עגאאיסטען װילען נישט מודה זיין, אז די פרישקייט פון זייער געזיכט, הענד און קערפער האבען זיי צו פערדאנקען

COSMOPOLIS

דעם אונפערגלייכליכן מיטעל, װעלכער מאכט די הויט סאמעט־גלאט עלאסטיש און פערניכטעט די קנייטשען.

ROMAN WŁODARSKI, WARSZAWA, LUBIECKIEGO 5 : הויפט־סקלאד אין פוילען

צו בעקומען אין אלע אפטייקען, אפטייק־סקלאדען און פארפומעריע־געשעפטען. פרייז 2.50 זל. פער שטיק. װען מ׳קריגט נישט, דארף מען זיך װענדען צום הויפט־סקלאד אויף פוילען. פאר קונים פון דער פראװינץ װערט ארויסגעשיקט נאכ׳ן בעקומען פאראויס 2.75 אדער 3 25 אויף א נאכנאהמע.

1842 היט זיך פאר פעלשונגען!

װילנער ספרים־סקלאד

א.מ. גרובשטיין, װסכאדניא 54, פראנט, 1. שט.

הגדות של פסח

מיט פירושים און אילוסטראציעס, זיידענע גארטלען, קאפלען, טליתים (װאלענע אין זיידענע) און אלער ארט ספרים צו בילינע פרייזען.

1972

דאנקזאגונג.

אונזער הארציגסטען דאנק דריקען מיר אויס דער געעהרטער פערװאלטונג פון „כבוד חולים“, דעם פערסאנאל פון „אוזדראװיסקא“ פאר זייער גוטע בעהאנדלונג בעת אונזער אויפענטהאלט אין „אוזדראװיסקא“.

די ערשטע גרופע פרויען פון ערשטען סעזאן.

1973

8 טוג ה״ה פריזערס!

צום בעפארשטעהענדען יום־טוב עמפפעהל איך מיך מיט א גרויסען אויסװאהל פון פערשידענע װאסערן לויט פאלגענדע פרייזען.

קעלניש־און בלומען־װאסער 3.75 זל. א קילא
װעשעטאל –.3 זל. א קילא.
ראזיר־פלאשעק 6.25 א קילא.
בריליאנטינע 3.80 זל.

װי אויך אלערליי פריזער ארטיקלען צו בילינע פרייזען נור ביי

י. דרוקער, זאװאדזקא 11

געגעז בעדינונג!

זייענדיג געקומען אויף דער פאסט, זאכאדניא 9, איז מיר פערלוירען געגאנגען 2 װעקסלען: 1) סומע 60 זל. צאהלבאר ד. 10/4, אויסשטעלער ח. לובעלציק, אסטראװענקא; 2) 153 זל. צאהלבאר ד. 10/4, אויסשטעלער מ. קאניק. דער עהרליכער פינדער װערט געבעטען אפצוגעבען צו ס. ראזען, נאװאמיעסקא 26.

גלייכצייטיג װערען די װעקסלען ערקלערט פאר אונגילטיג.

1976

Dr. med.
Braun

פאלודניאװא 28

טעלעפאן 40-26

ספעציאל־ארצט פאר הויט און װענערישע קראנקהייטען און מענער - שװעכע.

בעהאנדלונג מיט קװארץ־ליכט (האר־אויספאל)

נעמט אן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אװענד

Dr. med.
H. Lajchter

קאנסטאנטינער 9.

רוג זאכאדניא טעל. 49-66

צאהן - כירורג

ספעצ. פון כירורגישע קראנקהייטען װי: שטשענקעס, גומענס, דושאנצעס, צאהן - פיסטולעס א.ז.װ. נעמט אן פון 1½—5 און פון 8—9 אװ. זונטאג 11—2

שפייזע־פעטס פאטאקאל
כשר לפסח.

1968

„מה נשתנה“

כ׳װעל אייך לאנג נישט פערהאלטען, בלויז א קורצע װײלע,
כ׳װעל נישט פרעגען 4 קשיות, נאר 1 קליינע שאלה׳
װאס איז די אורזאך פון דער געשאפענער לאגע
װאס אויף קאקאס־פוטער „פאטאקאל“ איז אזא גרויסע נאכפראגע.
כ׳בין אין א סך געשעפטען געװען
אהן א גוזמא אפשר א מאה
און אומעטום שװער איך אייך ביי מיין „הן“
שטעהט נאך „פאטאקאל“ א גרויסע רעה.

* * *

װאס איז אין דעם בעהאלטען פאר א צויבער
װאס פאר א צוציהונגס־קראפט
װאס מענשען בעפאלען עס װי רויבער
און װי פליגען — זיסען זאפט,
װאס איז דאס בכלל פאר א נייער סארט „מן“
װאס װערט, װי מ׳זאגט, בענוצט אין אלע קור־ארטען
און װאס יעדער „פאני און פאן“
פינגט איהם לידלעך דא און דארטען.

„עבדים היינו“

מיר אלע מגדול ועד קטן
זענען געװען קנעכט ביי די בייזע דעספאטען,
בוימאייל, פוטער, שמאלץ און אנדערע פעטען
זיי האבען אונז געפייניגט און מיר האבען זיי געמוזט שעצען.
מיר זענען געװארען קראנק, פער׳חשך׳ט, פערשװארצט
און האבען שטענדיג געמוזט אנקומען צו די הילף פון אנ׳ארצט
און מיר װאלטען אזוי אייביג געבליבען פערשקלאפט
װען װי א מלאך װאלט נישט ערשינען „פאטאקאל“ מיט זיין גאנצער קראפט
און אהן בלוט־פערגיסונג און אהן מיה
האט ער געמאכט אנ׳איבערקעהרעניש אין דער גאנצער עקאנאמיע.

כמה מעלות טובות

בעזיצט „פאטאקאל“ אונזער בעפרייער
ערשטענס קאסט ער גישט טייער
און מ׳קען איהם נוצען צו אלץ
אי אנשטאט בוימאייל, אי פוטער, אי שמאלץ
און ער איז היגיעניש, עקאנאמיש, זויבער, כשר, געשמאק,
נארהאפט און פעט
און אין דעם איז בעהאלטען זיין צויבער, אין דעם ליגט דער סעקרעט
װאס פון יאקאהאמא ביז אקספארד
װערט ער בענוצט פון אריטאן ביז׳ן גרעפטען לארד,
איבעראל האט ער דערגרייכט דעם העכסטען קורס
און איז געװארען ביי אלעמען דער בעסטער ידיד,
װערט בענוצט אין ערשטקלאסיגען רעסטאראן „לורס“
אויך אין טעאטער „ספלענדיד“
און אויך אמוגרסען אויפ׳ן גארד־פאל
שיקט בסדר גרויסע מענגעס „פאטאקאל“
ונאמר לפניו שירה חדשה
לאמיר דרום אלע זינגען אין איין קול —
זאל לעבען, זאל לעבען „פאטאקאל“!!!

י. מ.
בארטאנאװיטש.

Poszukuje się na dobrych warunkach

Ekspedjenta zdolnego

uczciwego z branży piwnej.

Wymagana kaucja. Pierwszeństwo mają obeznani z praktyką rozwożenia piwa.

Oferty pod B.„Ch.“do admin.„Folksblat“

אבאנאמענט־פרייז:

אין לאדז: א חודש — 5 זלאטעס, — אויף דער פראװינץ: א חודש 6 זלאטעס, אין אויסלאנד מיט 50 פראצענט טייערער. — פאר׳ן אינהאלט און טערמין פון די אנאנסען איז די רעדאקציע נישט פעראנטװארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען ביימאג און ביינאכט.

אנאנסען - פרייז:

פאר 1 מילימעטער - שורה.

פארן טעקסט 15 גראשען, פרייטאג 20 גראשען, אין טעקסט 40 גר., פרייטאג 60 גראשען, נאכ׳ן טעקסט 10 גראשען, פרייטאג 15 גראשען. — פאר אויסלענדישע אנאנסען 100 פראצענט טייערער. אוימער דער שטאט — 50 פראצענט טייערער.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“. Piotrkowska 21.